

Unitárius Közlöny

KOLOZSVÁR, 1888–1948/1990. • 32. (92.) ÉVF. • 12. SZÁM • 2022. DECEMBER • ÁRA: 3 LEJ

Nagymenedeséri templom. Fotó: Czire Alpár

Karácsonyi evangélium

• A keresztény vallás megalapítójának születése több millió ember számára ünnep. Sütünk, főzünk, ajándékokat készítünk, karácsonyi dalokat éneklünk, gyertyát gyújtunk az adventi úton.

Karácsony, az év legsötétebb időszakának ragyogó ünnepe segít minket abban, hogy visszatérjünk vallásunk kezdeteihez: a kisgyermek születéséhez, az angyali hírvivőkhöz, az egyszerű pásztorokhoz, a fényes csillagot követő napkeleti bölcsekhez, a szeretet melegéhez, a szintisza örömhöz.

És a mindezek mögött érezhetően jelen levő isteni akarathoz.

Az év vége felé közeledve, leljük fel magunkban Jézus szüleinek kitartását, alázatát, a pásztorok félelmeken felülkerekedő bátorságát, az angyalok örömet, a napkeleti királyok bölcsességét, hogy megláthassuk életünk egén a betlehemi csillagot, amely hosszú, kimerítő utak után, fogadó sok visszautasításán, féltékeny királyok gonoszságán túl is elvezet az istállóban honoló békességhez.

A tartalomból:

Örömmüzenet

4

Karácsonyra készülünk

5

Karácsonyi óhaj

6

Jézuskának pihenni kell

7

Europa Nostra-díjas
egyházunk műemlék
épülete

9

Hogyan tovább,
Nők Világa?

23

„Szerezz bölcsességet, szerezz értelmet...” (Péld 4,5a)

Europa Nostra-díj

Szeptember 26-án a prágai operaházban

Fotók: Europa Nostra

November 20-án Kolozsváron

Fotók: Fülöp Jenő, Rohonyi D. Iván

LÉLEKKENYÉR

Kis lépések mentén

ELEKES ZSOLT

Iskolalelkészként a hétköznapijaim nagy részét diákok és tanárok között töltöm, számukra én vagyok a lelkész, aki minden héten az áhítatokat tartja, és közösségi eseményeket szervez. Ha kimozdulok a kollégium falai közül, és elmegyek például egy lelkész-találkozóra, akkor ott minden bizonnyal úgy tekintenek rám a kollégák, mint egy vallástanárra, hiszen iskolában dolgozom. Megmosolyogtató ellentét ez számomra, de egyáltalán nem zavar. Lelkészek közt tanár vagyok, tanárok közt pedig lelkész. E kettőben pedig rengeteg a hasonlóság, talán a legfontosabb, hogy mindkettő hivatás, ily módon nem hagyhatjuk magunk mögött a munkát nyolc ledolgozott óra után, mert akarva-akaratlanul életünk részévé válik. Akkor is, amikor vásárolunk, vagy elmegyünk focizni, sportolni barátokkal, vagy egyszerűen csak sétálunk az utcákon. A hivatás méltó gyakorlásához azonban sokszor segítségre, útmutatásra van szükségünk.

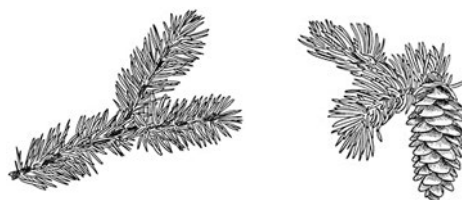
A kiválasztott bibliai versek igazán hasznos emlékeztetők az élet mindennapjaira nézve. Osztálytermekben is sokszor hangsúlyozzuk az egyetértés és alázat fontosságát, másképp aligha tarthatnánk meg a békét egy-egy mozgalmasabb tanórán. S természetes módon már ugrik is be a gondolat: hát persze, gyerekek, csitítani kell őket! Ez így van, azonban amióta gyerekek közt dolgozom, arra lettem figyelmes, hogy sokkal könnyebben megértik az egyetértés, béke és szeretet fontosságát, mint felnőtt barátaik. „Papolhatok” – szándékosan használom ezt a szót – felnőtteknek az egyetértés fontosságáról, alázatról és békés magatartásról, tudom magamról is, hogy sokkal nehezebben tudunk engedni a negyvennyolcból. Néha sikerül, de az esetek többségében a meggyőződésünk, negatív tapasztalataink, ragaszkodásaink falat emelnek közénk és a jézusi életpélda közé.

Ünnep felé közeledünk, a szeretet ünnepe felé. Ilyenkor szöszékek tízezreiről hangzanak el az adventi, felkészítő gondolatok, a lelki megtisztulás fontosságának hangsúlyozása. Remélhetőleg sok helyen célba is találunk a szavak, buzdítások és bölcsességek, s elkezd az önvizsgálatot a legtöbb ember. A szavaknak azonban hitelességre is szükségük van ahhoz, hogy valóban előmozdítsák a változást. Az egyik tanárom mondta pár évvel ezelőtt, hogy a diákok a feladott anyag legnagyobb részét hamar elfelejtik, de ami évekig megmarad bennük, az, ahogyan érezték magukat az órán. Ezért kell hitelesen élnünk! Egy tanár bemehet, és szárazon lediktálhatja a leckét, de ha ugyanazt

lélekkel tele, közvetlenül, példákkal és poénokkal megtűzdelve adja át, évekig megmarad a diák emlékezetében. Egy szülő megdorgálhatja a gyereket, s elmondhatja, miért kell rendszeresen leülnie tanulni, kitakarítania a szobáját vagy kimozdulnia a négy fal közül, de ha példát is mutat számára, a gyerek fogódzót és motivációt kap. Magamba tekintek: egy lelkész prédikálhat a szószékről a legszebb erényekről, parancsolatokról és istenközeliségről, ha azokat személyesen nem éli meg, olyanná leszünk, mint a zengő érc és pengő cimbalom.

„Végül pedig legyetek mindnyájan egyetértők, együttérzők, testvérszeretők, könyörületesek, alázatosak.” (1Pét 3,8)

A bibliai alapgondolat keresztényi hitelességre kér, arra, hogy legyünk egyetértők, s mondhatnánk, hogy ez egyszerű, főleg, ha barátokkal és jó ismerősökkel vesszük körbe magunkat, azonban minden bizonnyal ez akkor is szemünk előtt kell legyen, amikor nem értünk egyet valamivel, valakivel. Legyünk együttérzők akkor, amikor legközelebbi szerettünk szenved, de akkor is, amikor ezeridegen kerül bajba. Legyünk testvérszeretők, s ne feledjük, nem csak biológiai testvéreket ajándékozott nekünk az Úr, hisz mindannyian testvérek vagyunk. Legyünk könyörületesek, tanuljunk meg újból és újból megbocsátani, még ha nehéz is. S legyünk alázatosak, mert akkor tudjuk közel engedni hozzánk az embereket. Az ünnep pedig erről kell szóljon. Saint-Exupéry *Fohász* című rövid művében, imádságában a kis lépések művészetének elsajátítását kéri, hogy apró léptekkel közelebb tudjon kerülni embertársaihoz és Istenhez. Legyenek hát a lépéseink a fent felsoroltak! Látszólag egyszerű lépések, befelé fordulva, önvizsgálatot tartva, belülről erőt merítve el is indulhatunk, s ki-ki a maga szövevényes ösvényén, kitaposott útján együtt érkezhessen meg az ünnephez, ugyanazzal a lelkiütemmel!

LÉLEKTÉRKÉP

Örömmüzenet

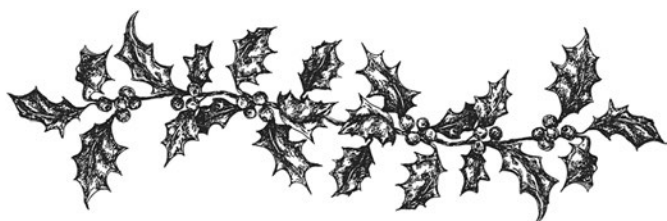
PÁL TÜNDE

Gyermekek született. Az első gyermekkel születik a család, a családkból megszületnek a közösségek. A gyermek mint szimbólum a világmindenséget, a jövőbe vetett reményt, hitet, a jövőt, a megújulást, a személyes növekedés szükségességét, a tisztaságot, a szeretetet jelenti. Bár napi feladataink lennének a felsoroltak, a hétköznapiok fergeteges iramában hajlunk megfellebbezni róluk. Aztán jön a karácsony, és valami felsejlik igazi valónkból, a belső gyermekből, aki kapcsolódni, kötődni, együtt lenni, növekedni, hinni, örülni, szeretni, jónak lenni vágyik. A természet, mint mindig, most is a segítségünkre siet, rövidülnek a nappalok, több időnk juthatna a befelé fordulásra, az elmélyülésre, de mesterséges fényekkel izzuk el a sötétet, ami most nem a tévelygés, a szellemi sötétség, a rossz jelképe, hanem a csendben növekedés, az őскеzdet jelképe, ha néprajzi szempontból közelítünk; az isteni titok, az értelmet nyert, metafizikai távlatot kapott halál, ha teológiai; a lényeg, a szubsztancia, ha filozófiai; a lélek intimitása, a tudat alatti világ, ha lélektani szempontból szemléljük. Ez utóbbi lehetővé teszi, hogy az elveszített emlékek, értékek visszatérjenek a szívbe. Fizikai, társadalmi, kulturális kontextusban válunk valakivé, hogy mikor, hova születünk, meghatározza életlehetőségeinket, személyiségünk a kapcsolatainkban bontakozik ki. Figyelmünket genetikai, társadalmi konvenciók és szokások irányítják, megtanuljuk, mit érdemes látni, érezni, megjegyezni, fontosnak tartani, miért érdemes élni, és legtöbbször életünket e programozás szerint éljük anélkül, hogy valaha felfedeztük, megvalósítottuk volna saját életünk vágyait, szándékait. Az élet fő jellemzői állandók, de mindezek mellé társul az ember egyéni értékrendje, egyéni életvitelre való képessége, az emberi tudat rugalmassága. Ez utóbbinak köszönhetően, genetikai, faji, kulturális, társas kapcsolati stb. meghatározottságunk dacára lehetőségünk van személyes döntéseket hozni, alakítani a rendszert, amelynek részesei vagyunk, és az időnkkel is valamilyen mértékben rendelkezhetünk. Felelősek vagyunk létünkért és a lét egész hálózatával való összekapcsolódásunkért. Lelki energiánk összpontosításában, figyelmünknek a jelenre irányításával hatalmas lehetőségek nyílnak meg előttünk.

Jézus születésnapja, ahogy tanítása is, emlékeztet lehetőségeinkre, hogy csodákra várakozás helyett teremtsük meg a csodát, a teljes értékű életet magunkban. Erre csakis úgy van esélyünk, ha megértjük, elis-

merjük, megérezzük, hogy része vagyunk valaminek, ami nagyobb, állandóbb, mint mi vagyunk. Érdemes számba venni azokat az ismereteinket, amelyek által felépíthető egy jó vagy elég jó élet, s amelynek legfőbb akadálya mindannyiunk életében saját énünk. Nem téveszthetjük szem elől, hogy mi, emberek nem a valósághoz igazodunk, hanem vélt, hitt szubjektív valóságunkhoz. Ahogyan elgondoljuk, előre vetítjük a történeteket, azzal máris befolyásoljuk azokat, ezért érdemes az önismeret útján társsal, társakkal, gyülekezetben elindulni, akik támogatni és más narratívákat is láttatni tudnak velünk. El kell sajátítanunk a töprengés és a hálaadás képességét, vagyis hogy akkor is gondolkodjunk el az életünkről, amikor jó dolgok történnek velünk, mert ha csak a problémák idején nézünk magunkba, nagy a valószínűsége, hogy a jelenlegi szorongás átértelmezi a múltat, és a szenvedéstől, a fájdalomtól a jelen még sivárabbnak tűnik. A töprengés mellett belső harmóniánk megteremtéséről gondoskodhatunk lelki energiáink olyan célokba, munkákba, a közjót, a rendet, a másik ember érzelmi jóllétét, a jövőt szolgáló cselekedetekbe, kapcsolatokba helyezésével, amelyekben megfellebbezünk önmagunkról, amelyekben megvalósul az én és a környezet, a belső és a külső összhangja. Ha elfogadjuk az élet dolgaiban azt, ami szükségszerű, meg tud születni az akarom és a kell harmóniája, nyílt, teljes szívvel el tudjuk fogadni a minket meghatározó tényezőket.

Az energiák helyes irányba terelésének tudói a valóságok, amelyek hitrendszerünkkel, szimbólumaikkal, rituáléikkal, rítusaikkal segítik az étellel, az élet jelenítésével és a szenttel, a transzcendenssel való kapcsolódást. Az ünnepek sűrítetten tartalmazzák a szenttel való kapcsolódás lehetőségét, megtanítanak, hogy boldogabbak lehetünk, ha komolyan hálát adunk egészségünkért, társunkért, gyermekeinkért, otthonunkért, barátainkért, munkánkért, kedvteléseinkért, ha jót teszünk másokkal, ha mosolygunk, megköszönünk, ha tudatosan összpontosítunk, jelen vagyunk életünk minden egyes pillanatában, ha a lényegre figyelünk: a bennünk is megszülető Gyermekekre.

LÉLEKTÉRKÉP

Karácsonyra készülünk

KISS ZSUZSÁNNA

Keresztény kultúrkörben a vallásos és a nem hívő emberek is megünneplik ezt a gazdag, sokszínű ünnepet, amely köré ma már oly sok minden odarendeződött, hogy időnként azt érezzük, nem látni a fától az erdőt. A bevásárlóközpontok kirakatai már novembertől a karácsonyt hirdetik: csillogó gömbök, villódzó fények, jobbnál jobb áru kínálat. A virtuális teret ellepik a receptek, az ajándékötletek, amelyek mind-mind azt sugallják, hogy nem lesz igazi a karácsony, nem lesz jó az ünneped, ha nem veszed meg ezt az ajándékot, nem utazol el ide pihenni, nem sütöd meg a legszebb cukormázás sütit, nem takarítod ki a lakást a pincétől a padlásig ezzel és ezzel a termékkel.

Az ember pedig törekszik mindennek és mindenkinek megfelelni: kiüresíti pénztárcáját, lenullázza a számláját, megsüti, kitakarítja, felsúrolja, felszereli, beüzemeli. És vár. Arra, hogy legyen végre igazi az ünnep, költözzön be az érzés karácsony estére a szívébe. Hiszen minden elkészült. A lakás tiszta, az ajándékok becsomagolva, az égők bekapcsolva, az ünnepi menü összeállítva és megfőzve, bejgli illat lengi be a konyhát. De valahogy mégsem érkezik a várva várt ünnepi hangulat, érzés. És az ember, amint ott ül ajándékait bontogatva, olyan üresnek érzi az ünnepet, olyan üresnek érzi a lelkét. Döbbenet! Hiszen elfeledkezett a lényegről! Mit ünnepel a vallásos ember karácsonykor? Jézus születését – érkezik a válasz. S miközben bevásárolt, kitakarított, felszerelt, feldíszített, megsütött, vajon gondolt-e arra, hogy Jézus fog megszületni? Mindent elrendezett, ami látható, ami külsőségek, de nem érkezik meg a karácsony igazi valósága, amíg a lélekben pókháló szövi be az érzéseket, magukhoz láncolnak sérelmek, amíg a hét-köznapi gyötrődéseinek sara ráakad a gondolatokra.

A vallásos ember ünnepre készülése kettős. Szükség van a külsőségekre is! Kell takarítani, ajándékozásra készülni, díszíteni, sütni-főzni. Mert ez is kizökkent a mindennapok rutinjából, de csak addig, amíg segít a léleknek. Amikor már fárasztó, terhelő kötelesség, letudandó feladat, akkor a lélekre is teherként nehezedik. Napjainkban áttevődött a hangsúly a külső készülésre, háttérbe szorítva vagy egészen felszámolva a belső, lelki ünnepre készülést. Ha beleszakadunk is, megtesszük. Így történik meg, hogy az ünnep előestéje fáradtan, felbor-

zolt idegekkel talál, csalódunk, ha nem úgy örülnek az ajándéknak, ahogyan azt elvárnánk, ha nem érkezik meg időben egy családtag, ha kihasadt a bejgli. Lelkünk mélyén mindannyian tudjuk, hogy a karácsony nem erről szól, nem erről kell hogy szóljon. S ha ez tudatosul, mint a fényképezőgép lencsében, a fókuszot át kell állítanunk. Isten felé, Jézus felé, emberségünk felé.

Lélekben is készülünk kell az ünnepre, imádkozva, nap mint nap hálát adva a jó Istennek, hogy ad életünkbe ilyen különleges időszakokat, amikor minden felfokozódik, amikor arra készülhetünk, hogy születésnapot ünnepeljünk. Jézus születésnapját, aki érkezésével megváltoztatta a világot.

Születéstörténete nem csupán egy csodás, gyermeki történet, hanem a reménység hordozója a felnőtt világ számára. Arra kell törekednünk, hogy ne csak a naptár szerint közeledjünk az ünnephez, hanem lelkünk is minden nappal készüljön, hogy ott, bent is megszülethessen a remény. Mert reménységre van szükségünk, hogy hinni tudjunk Isten jóságát, hogy befogadni és elfogadni tudjuk az áldást, hogy szembe tudjunk nézni önmagunkkal és embertársainkkal, hogy bocsánatra leljünk és meg tudjunk bocsátani. Ha ez sikerül, máris beléptünk az ünnep előszobájába. Ha tudunk időt szánni lelkünk készülésére, ha Istennel akarunk megérkezni, akkor teret kell engednünk a lelkünkben számára. Engedjük, hogy lelkünkben is megszülessen Jézus, készítsük elő a jóságot, a nyitottságot, a szeretet jászolbölcsőjét, amely mellett mindenkinek jut hely. S a szeretetet, amelyet ő hirdetett, szórjuk szét a világban. Legyen áldott ünnepre készülésünk, legyen áldott a karácsony!

HITFORRÁS

Karácsonyi óhaj

Minden kimondott vagy leírt szónak jelentésmézeje és személyes értelmezése van. Értelmünk képes arra, hogy elemezze a megjelenítő kifejezési módot, és továbbvigye, szinte képpé alakítva. A pokol egyenlő a fájdalommal, ha valami elviselhetetlen a köznapi életben, akkor az e szóból származtatott jelzővel illetjük a kibírhatatlant. Ezzel szemben pedig a mennyország: béke. Ezért egy kép villan fel előttem, ami fájdalmasan eltorzult az évszázadok folyamán. Amikor Jézus született, tudomásom szerint jászol volt bölcsője, istálló a szülőszobája. Angyalok is énekeltek, és pásztorok gyűrögették fejfedőiket látogatásuk alatt. A bölcsék valamit megsejtettek, és azért is mentek haza kerülő úton, de aztán az értelmesebbje felfedezte, hogy hasznat is lehet húzni belőle. Nosza, amikor már nem volt divat együtt lenni a kenyér megtörésében és imádkozásban, amikor a konstantini rendelet adott földi hatalmat az égi helyett, Jézust ellopták a jászolbölcsőből, és betették az aranyozott katedrálisokba. Ezzel nem is lett volna baj, hiszen megtisztelték. Mondták ők. De Jézus nem ez volt, hanem a küldött, akinek születése mérföldkövet jelentett az emberiségnek. Őt nem az angyalok hozták le a földre, hanem csak hírül adták, hogy valami csoda történt itt lent. Mintha csak a kezdet misztériuma ismétlődött volna meg, amikor Isten azt mondta a teremtés hajnalán: jó. Mennyire kellene erre figyelni karácsonykor, hogy a külső cicoma ne tudja elfeledtetni a belső értéket, ne lopja el a lényegét.

Azon az éjszakán a császári palota sokaknak többnek tűnt, mint az istálló, de hogy mikor előzte meg a császár Istent az emberek értékrendjében, ezt sokak csak sejtették, vagy valahol mélyen érezték. Valószínű, azért írták le ezt a születéstörténetet.

A plusz és mínusz nemcsak matematikai, hanem erkölcsi értelemben is nagy jelentőséggel bír. Az Augustus korában történt népszámlálás történelmi szempontból többletnek számított, hiszen tudni vélték, hányan élnek a birodalomban, ergo mennyi a lehetséges adó. És láss csodát. A császár és Isten felállása megfordult, hiszen az egyenlet az ismert emberi történelem legnagyobb történelmi csodáját adta meg. A mindenkori pénz, arany helyét elfoglalta egy olyan láthatatlan valuta, aminek tőzsdei értékét a szív kitárlkozása biztosítja. Ha valaki kopogtat ajtónkon, kíváncsiak vagyunk, ki akar bennünket felkeresni. Ha karácsonyt akarunk önmagunkban megtapasztalni, akkor angyalvárókból angyalokká kell nemesülni. És erre lehetőséget ad az advent, hiszen nem kell mást

SZÉKELY MIKLÓS

tenni, csak beállni a kórusba, ahol Isten dicsőségét zengik. Jóka *Melyiket a kilenc közül?* c. nagyszerű írása rádöbbsent arra, milyen lehet az óhajtott karácsony. Milyen szép is lenne mindez, ha nem találtattunk volna híjával annyiszor a történelmünk folyamán. Azt a bizonyos szülőszobát hiába váltotta fel ultramodern, aranyozott akárm, mert az isteni üzenetet rosszul fejtették meg sok-sok alkalommal.

Nemcsak aprószentekkor akarták Jézust meggyilkolni, hanem kétezer év óta szinte minden nap. Nap mint nap játssza el az emberiség egy része azt a lehetőséget, hogy a csodának részese lehessen. Mert mi történik? Szárnyát szegik az angyaloknak, földre parancsolják az álmokat, és valaki vagy valakik csendre

„Íme, az ajtó előtt állok, és zörgetek: ha valaki meghallja a hangomat, és kinyitja az ajtót, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, ő pedig énvelem.” (Jel 3,20)

intik a mennyei kórust. Akkor is és most is. Azonban nagyon vigyáznak arra, hogy a látszat megmaradjon. Be kell bugyolálni színes papírba a karácsonyt, és például télifa-ünnepély nevet adni neki. Ünnepe az is. Filmet kell forgatni, hogy a lövészárokban lévő katonák egymásnak ajándékot adnak szenteste. A mindenkori császár Istennek nem, de az őt szeretőknek akart és akar tetszelegni. Így aztán mi lett belőle? Karácsony műmosollyá silányult, mivel hiányzott belőle a sírók boldogsága. Nem volt, aki őket megvigasztalja. Nem beszélve arról, hogy a lelki szegényektől is ellopták az országot, akik a szelídeknek hittek, azoknak, akik a föld örököseinek voltak kijelölve. Nem volt, hova menni, mert az igazságra éhezők boldogságát elnyelte a hatalom paragrafusának törvénye, és tehették, mivel az irgalmasokat is azok gúnyolták ki, akiknél a fegyver volt, van. Sajnálom, hogy ilyen feketén festem le azt az ünnepet, ami fényt és örömet hozott addig, amíg hallhattuk az üzenetet. De nem az ünnepnek van rossz színe és íze, hanem azoknak, akik nem tudják értékelni csodáit.

Íme egy kis útmutatás.

Charles Dickens *Karácsonyi ének* című csodálatos könyvének egy részét ajánlom szíves figyelmükbe. A

könyv főszereplője a kőszívű Scrooge úr, a „zaklató, szipolyozó, zsugori, kapzsi vén bűnös”, akinek a karácsony is csak olyan nap, mint a többi, dühvel és megvetéssel nézi az emberek ünnepi készülődését. Kidobja a karácsonyi énekeket kántáló koldus kisfiút és a szegényeknek gyűjtő úriembert egyaránt, kiszipolyozott írnokát is felmondással fenyegeti. Este, hazatérve magányos házába, jelenést lát: meglátogatja Marley, rég halott üzlettársa, s bejelenti három további szellem érkezését. Az első a régi karácsonyok szelleme, aki végigvezeti Scrooge urat saját hajdani életén, s elfelejtett, fájó emlékeket elevenít fel benne. A második az új karácsony szelleme, aki felnyitja Scrooge szemét a körülötte élők sorsára, nyomorúságára és vidámságára, szenvedéseikre és emberségükre. Végül a harmadik, a jövő szelleme megmutatja neki saját ijesztő, magányos halálát. Scrooge urat a jelenések új ember-

ré teszik: más szemmel kezdi látni a világot, karácsonyi pulykát küld írnoka családjának, ellátogat megvetett unokaöccséhez – s „jó barát, jó gazda, jó szomszéd” válik belőle.

Szükséges tehát a Scrooge úr esetéhez hasonlóan valami, ami megváltoztatja a látásmódunkat, és kihoz abból a szűrkeségből, amely nem enged bennünket megérteni a karácsony lényegét, szeretetét. Ezt a történetet olvasva, a boldogságmondások néhány részletét mentettem meg karácsonyi ajándékként magamnak és azoknak is, akik olvassák ezt az írást. Milyen jó, hogy mindenkinek ellenére maradtak Istent látó tiszta szívűek, békességre igyekvők, akik hírnökei lehetnek a karácsonyi óhajnak!

Ui. Ha régi karácsonyi élményt akarnak, kérem, olvassák el Jókai idézett novelláját. Szép ünneplést kívánok mindenkinek!

Jézuskának pihenni kell

BALÁZSI LÁSZLÓ

1 988 tele Erdélyben is megpróbáló volt, de szép, mert az erdélyi telek mindig szépek. Kemény hideg volt a Hargita tövében is, Lókodban, a szülőfalumban, ahol öttagú családommal készültünk a kivándorlásra. Szinte alagutakat kellett vájni a nagy hóban, hogy eljuthasson egymáshoz az a huszonöt, többnyire idős ember, aki lakta akkor ezt az alig hatvan házból álló székely falucskát. Pap csak hébe-hóba járt a faluba – inkább csak hébe, mert hóba járhatatlan volt a hegyi ösvény! –, hiányzott a templomozás a családunknak, hiszen akkor már második esztendeje volt, hogy nem vehettem palástot vállaimra. A családi ház ősi falai között tartottunk istentiszteleteket a gyermekeink bibliaolvasásával, közös énekléssel, imádkozással. Eljött egy-két jární tudó falubeli is, de csak titokban, mert tartani kellett a „ránk vigyázó szemektől”. Bármilyen nehéz is volt az élet, a karácsony feltartóztathatatlanul jött. Adventje nagy hóval üzent, hogy szép lesz ismét, bár az angyalnak nem lesz könnyű dolga. A kibeszélhetetlen reménytelenségben egyet tudtam biztosan, hogy Jézus most is megszületik, mert ez Isten akarata, nem ember teremtetése körülményektől függ a karácsonyi csoda... De hogy fogadjuk, milyen lesz a szenteste? Drága édesapám saját ültetvényéből, a kert sarkából kivágott egy karácsonyfának való szép, fiatal fenyőt. Vendégekre a nagy tél miatt sem számíthattunk. Az első nyomokat a tömött havazások után nem emberek taposták, hanem a különböző vadállatok, még abla-

kunk alatt is járt a medve... No, meg az ismerősök, barátok, rokonok közül is sokan „elhagytak”, hogy ne legyen kellemetlenségük a velünk való kapcsolattartás miatt. Hangulatnövelő ötletünk támadt. Készítettünk egy betlehemet, és azzal elmegyünk ahhoz a néhány házhoz, ahol még élet van és a kaput is még ki lehet nyitni. Farostlemez, szeg, kalapács hamar akadt a ház körül, hiszen csupa költözködésből állt akkor az életünk. Zita lányunk nagy ügyességgel segítkezett, Noémi és Alpár a babák között keresgéltek, hogy egy megfelelő Jézuskát találjanak. Az sem lehetett gond, hogy fiúbaba nem került! A kis házikó elkészült, fenyőágak közé fektettük be Jézuskát, kis villanykörtével összkomfortosítottuk a szentélyt, de a gyertya is kéznél volt, mert sokszor nem volt villanyvilágítás nemcsak a falucskánkban, de az országban sem. Öltözködtünk, jó meleg ruhát kellett felvenni a mínusz 10-15 fokos hidegben. Édesanya nem tartott a betlehemezőkkel, otthon várta az angyalt, készítette a vacsorát. De miért is jött volna, hiszen akkor kinek mesélnek a gyermekek az est eseményeiről? A 7, 9 és 10 éves gyerekeink már 2-3 éves koruk óta tudták a szebbnél szebb karácsonyi énekeinket, így nem volt szükség főpróbára. Az első beköszöntés a tatához, édesapámhoz vezetett. Itt nagy baj történt, mert bizony a felnőtt férfiak elérékenyültek, és a gyerekek kellett édesapjuk és nagyapjuk helyett is kántáljanak-énekeljenek, beköszöntőt mondjanak. Aztán már úgy belejöttek, hogy nem szorultak segítségre a további-

akban. Nem volt könnyű megközelíteni a vastag hópaplanba burkolózott kicsi székely házakat, kezünk, lábunk, arcunk érezte a nagy hideget, de nem tudta legyőzni a szívekből jövő melegséget. A betlehemet én vittem, hogy ne csípje a hideg a gyermekek kesztyűs kezecskéit, csak a kapukon belépve adtam oda a „hírvivőknek”. Valami csoda folytán nem vették el azon az estén a villanyt, így nem kellett a másik világítóeszközzel, a gyertyával bajlódni. Volt ház, ahol alig találta meg a lakó a csatlakozót meglepetésében, hogy láthassa Jézuskát. A verseket felváltva mondták a gyerekek, a vége felé a hideg csípte szájacskájuk már elég nehezen formálta meg a szavakat. Egy németajkú atyafi, aki a háború után került Lókodba, és aki 35 év után is nehezen beszélt székelyül, és nem járt soha templomba, sírva köszönte meg, hogy nem hagytuk ki őt sem. Volt, ahol csak a nagykapun lehetett bemenni, mert a hó úgy eltorlaszolta a kiskapubejárót. Édesapám gondoskodott a belépési lehetőségekről, mert követte vagy előtte ment a kis csapatnak, hogy megvédjen az esetleg ránk rontó kutyáktól. Átértünk a belső utcába. Rigó Juliska nénit nem sokkal azelőtt érte baleset. Mint a falu többi, mozogni tudó lakója, ő is egy tehénként és néhány juhot tartott, amiknek a takarmányt a nyáron hazajáró gyerekek kaszálták, szárították, szállították haza és rakták fel az udorba. Jó rokon volt, titkos istentiszteleteinkre is mindig eljött, botjával támogatva magát, és ő toborozta a Nikodémusokat is. Soha nem jött üres kézzel. Gyermekeink most is reméltek egy kis „váltságot” fáradságos munkájukért, az énekekért, a verselésért. Amikor éppen készültünk nagy lelkesen beköszönni, hogy: „Az Úr Jézus szent nevében, aki ma született...”, meghallottuk a botja kopogását, és kinyitotta az ajtót. Megdöbbenünk, hogy most mi lesz, mert Jézuska érkezését megzavarta ez a nem várt esemény. „Milyen jó, hogy jöttetek, Laci! A héten nem jött senkim haza a városból, hogy segítsen, és látod, hogy alig tudok járni. Menj hátra a szénacsűrbe, és az udorból dobjál le annyi takarmányt, hogy az ünnepekre legyen elég ennivaló az állatoknak is!” Láttam a döbbenetet gyermekeink

arcán és a kérdő tekintetüket, hogy most mi lesz, mert mi nem éppen ezért jöttünk, a mi küldetésünk sokkal magasztosabb. Egy hang sem jött ki egyikük szájából sem. Vajon odalesz az egész szenteste varázsa, az eddigi élményvilág? – nyilallt bele szívembe. Istenem, csak most adj valami megváltó sugallatot! Aztán elkezdtem magyarázni: Látjátok, hogy milyen nehéz utat tettünk meg idáig, járatlan hóban tapostunk, a betlehem is ide-oda rázódott, Jézuska is elfáradhatott, meg bizonyosan fázott ő is, nem csak mi. Menjete be, és egy kicsit melegedjete meg, majd jövünk tatával, és akkor elénekeljük az énekeket, és elmondjátok a köszöntőt. Jézuskának is pihenni kell és melegedni. Én visszafordultam az ajtóból, édesapámmal az istálló és csűr felé vettük utunkat, a gyerekek meg befordultak az ajtón néma csendben, hogy pihentessék és melegítsék Jézuskát is... Dolgunk végeztével, amikor a ház felé tartottunk, bátor hangokat hallottunk kiszűrődni Juliska nénitől a három gyerek ajkáról: „KisJézuska megszületett, örvendjünk, / Karácsonyi köntöst öltösn a lelkünk, / Betlehemben fekszik rongyos jászolban, / Azért van oly fényesség a faluban!”

Otthon már megérkezett az angyal a feldíszített fával. Az édesanya szeretete igazi meleg Betlehemmé varázsolta a menedékként szolgáló, öreg ősi házat. Az ajándékokcsák is előkerültek a fa alól. De mindennél drágább volt az élmény, ahogy meséltek gyermekeink a kántálásról, a fogadtatásokról. A karácsonyfa mellé elhelyezett betlehemben hallgatta Jézus is a nagy küldetés teljesítéséről szóló beszámolókat, és helybenhagyta annak minden történéseit. Nem bánta, hogy pihennie kellett, amíg Juliska néni jószágai is megkapták a karácsonyi eleséget, azt sem, hogy a németajkú Jakab bácsi meglepetéstől még érthetlenebb szavait is meg kellett valamiként értenie.

Ez volt az utolsó karácsonyunk otthon, Erdélyben, Székelyföldön, a Hargita lábánál, a kicsi Lókodban. De minden karácsony örök üzenete velünk jön és él: „Mert a karácsony nem hagy el soha! / Bűnben és ködben mégis visszahozza / a kisgyermekek tiszta mosolya!” (Muraközi Gyula: *Karácsonyi legenda*)

Felhívás az *Unitárius Közlöny* előfizetésére

Felhívjuk kedves Olvasóink figyelmét, hogy a 2023. esztendőben havilapunk ára szabadárusításban és előfizetésben is 4 lej lesz. Lapunkat a lelkészi hivatalokban lehet megvásárolni, illetve előfizetni, a 48 lejes éves előfizetés biztosítja egész esztendőben az *Unitárius Közlöny* rendszeres érkezését.

Az *Unitárius Közlöny* szerkesztőbizottsága békés, csendes, szeretetteljes karácsonyt és áldott, boldog új esztendőt kíván minden kedves Olvasónak!

Europa Nostra-díjas egyházunk műemlék épülete

FURU XÉNIA

• A Vallásszabadság Házát szeptember 26-án Prágában Europa Nostra-díjjal tüntették ki. Az Europa Nostra nonprofit szervezet 1963. november 29-én alakult Párizsban. Az intézmény célja az európai kulturális örökséghez tartozó, ingó és ingatlan, épített és természeti környezet védelme és megőrzése, valamint a nemzeti és nemzetközi szervezetek műemlékvédelemmel és területfejlesztéssel kapcsolatos tevékenységének koordinációja. Jelenlegi elnöke Cecilia Bartoli olasz operaénekes. A közel negyven európai ország szervezeteit tömörítő Europa Nostra 1978 óta Europa Nostra-díjjal jutalmazza az európai kulturális örökség megőrzéséhez hozzájáruló építészeket, tervezőket, üzemeltetőket és megrendelőket. Az Europa Nostra-díj 1978-tól jutalmazza Európa kiemelkedő műemlék-helyreállításait. Húsz éve a szakmai szervezet által alapított díj az Európai Unió legmagasabb örökségvédelmi kitüntetésévé vált.

Az évente meghirdetett díjra beérkezett pályázatokat egy szakmai zsűri és a helyszínrre küldött független szakértő véleménye alapján bírálják el. Az elmúlt két évtized év során 3516 pályázó közül 588 díjazott munkát választottak ki. Erdélyben, magyar kulturális örökség vonatkozásában többek között 1998-ban a kolozsmonostori Kálvária-templom felújítását, 1999-ben a Torockó Értékvédő Programot, 2004-ben a segesvári hegyi templom felújítását, 2008-ban oktatás kategóriában a bonchidai Bánffy-kastélyban működő műemlékvédelmi szakembereket oktató központot, 2012-ben Kovács Piroska székelykapu-helyreállító tevékenységét és 2017-ben Kallós Zoltán néprajzkutatót tüntették ki Europa Nostra-díjjal.

2022-ben öt kategóriában harmincegy díjat osztottak ki, ezek közül nyolc tényleges műemléképület-helyreállítást jutalmazott. A Vallásszabadság Házát a felújítás és újrahasznosítás kategóriában díjazták, a zsűri értékelése szerint: „Európai Örökségvédelmi Díj / Europa Nostra-díj egy súlyosan károsodott középkori lakóház megőrzéséért és hasznosításáért – A Vallásszabadság Háza egy összetett helyreállítási folyamat eredményeként újjászületett és közkedvelt, széles körben használt dinamikus közösségi térré vált.”

A közel tíz évig tartó munkálat teljeskörű kutatást, tervezést és kivitelezést igényelt. A kutatás nemcsak a szerkezeti hiányosságokat tárta fel, hanem alapos régészeti és művészettörténeti adatokkal gazdagította ismereteinket az épületről. A munkálatok kezdetén készített szakvélemények bővültek és pontosabb adatokkal gazdagodtak a kivitelezés során, amelyeket folyamatos újratervezéssel be lehetett illeszteni a készülő munkálatba.

A végső felújítási terv egy hosszú távra átgondolt építészeti programot mutat fel. Az épület fő kulturális

funkciója az emeleten, illetve az ezt fenntartó gazdasági tevékenységek a földszinten és a tetőtérben kaptak helyet. A kapualjban jól érzékelhető a ház középkori térkialakítása, amelynek bemutatása, azaz az ikerívek megnyitása komoly szerkezeti megerősítést igényelt.

A kivitelezés a kezdeti pénzügyi nehézségek miatt kisebb szerkezeti munkálatokkal indult, amely kedvezett az alaposabb kutatásoknak és a tervezésnek. A tervek lendületesebb kivitelezése három évre határolható, amely-

nek során szerkezeti megerősítéseket végeztek el, kicserélődött az épület teljes gépészeti és technikai felszerelése, megőrzésre és bemutatásra kerültek a restaurált építészeti, művészeti alkotások. A burkolatok és a kortárs megoldások egyfelől illeszkednek az építészeti környezethez, másfelől kiszolgálják a különböző funkciókkal jelentkező új igényeket is.

A Magyar Unitárius Egyház vezető testületeinek nagyvonalú döntése értelmében a ház megnyitotta kapuját a nagyközönség előtt. A döntés helyességét igazolja, hogy a megnyitás óta eltelt időben folyamatos a ház látogatottsága, gyakoriak a közművelődési események az emeleti termekben vagy a pincében. A vendéglő, a könyvesbolt és a szálláshely vendégei színesítik és mozgalmassá teszik a ház mindennapjait.

Az Europa Nostra-díj a munkálat minden résztvevőjének szól: a tulajdonosnak – a Magyar Unitárius Egyháznak –, a kutatóknak, a tervezőknek, a kivitelezőknek és a működtetőknek egyaránt. November 19-én helyi rendezvény keretében Kolozsváron is átadták a méltató oklevelet, és leleplezték a homlokzatra helyezett plakettet.

Közlemény

• A kolozsvári Vallásszabadság Háza – a volt unitárius püspöki rezidencia – helyreállítását *Európai Örökség Díjjal* / *Europa Nostra-díjjal* tüntették ki. A kincses város egyik legkorábbi, 15. századi, látványos építészeti részletekben gazdag polgárházának helyreállítása 2009–2019 között zajlott. A felújítás Magyarország és Románia kormányainak, valamint Kolozsvár önkormányzatának támogatásával, több tucat szakember közös munkája által valósult meg. Az eszmei elismerés látható alakja egy oklevél, illetve egy bronzplakett, amelyet a helyreállított épületen helyeznek el. A díjat Prágában adták át 2022. szeptember 26-án, amit az *Europa Nostra* hagyományai szerint a helyszínen is megerősítettek. Ez az ünnepi együttlét 2022. november 19-én Kolozsváron, a belvárosi unitárius templomban, majd a Vallásszabadság Házában zajlott.

Az Europa Nostra-díj 1978-tól jutalmazza Európa kiemelkedő műemlék-helyreállításait. A szakmai szervezet által alapított díj húsz éve az Európai Unió legmagasabb örökségvédelmi kitüntetésévé vált. A díj hagyományosan a műemlék helyreállítását összességében jutalmazza, tehát nem kiemelten egy személy vagy szakág, hanem a helyreállításban részt vevő teljes csapat, tervezők, szakértők, kutatók, restaurátorok, kivitelezők és a tulajdonos közös teljesítményét ismeri el.

A kolozsvári ünnepséget Rácz Norbert Zsolt lelkész áhítata nyitotta meg. Ezt követően Kovács István püspök köszöntőbeszédében az 1Kor 3,10 alapján szólt a jelenlevőkhöz. Elmondta, hálás azért, hogy a Magyar Unitárius Egyház felismerte, a püspöki rezidencia, a múltnak eme gyönyörű darabja többre hivatott, többre hívta a történelem. Így ezt az örökséget a vallásszabadság szellemiségének ajánlotta fel. Egyházunk felismerte, úgy lehet igazán a miénk a csodás épület, hogy odaajándékozzuk a közösségnek.

Köszöntőbeszédet mondott Kolozsvár önkormányzata nevében Oláh Emese alpolgármester, Florin Irinel Frunză, az Egyházügyi Államtitkárság vezetésével megbízott igazgató, az Európai Alapok Minisztériumának képviselőjében Hegedűs Csilla államtitkár, Magyarország Kolozsvári Főkonzulátusának részéről

pedig Grezsa Csaba főkonzul. Ramona Chiriac, az Európai Bizottság romániai képviselőjének vezetője videóüzenetben köszöntötte a jelenlevőket.

Az Europa Nostra-díjat Piet Jaspaert, az Europa Nostra alelnöke adta át. Beszédében elmondta, a bi-

zottság azt díjazta, hogy az egykor súlyosan megrongálódott magánépület egy összetett helyreállítási folyamatot követően dinamikus, a közösség által széles körben használt térré alakult át.

Furu Árpád, a Magyar Unitárius Egyház műemlékvédelmi és építészeti szaktanácsadója zárta a köszöntőbeszéd sorát. Elmondta, ahhoz, hogy a projekt valóban sikeres legyen, kellett mindenekelőtt az értékes épület, amely a felújítás során folyamatosan szolgáltatta a meglepetéseket, jelentősen hozzájárulva Kolozsvár múltjának jobb megismeréséhez. Kellott a jó tulajdonos, aki jó koncepciót dolgozott ki, türelmes volt, és megbízott a szakemberekben, majd megtett mindent azért, hogy jó gazdája legyen az épületnek. Kellott a kiváló csapat, amelynek minden tagja legjobb képessége szerint, kitartással és lelkesedéssel végezte a maga szakterületén a lehető legjobb munkát.

Közreműködött a Brassai vonósnégyes, amely Brassai Sámuel csellóját is megszólaltatva, Kodály Zoltán- és Johannes Brahms-darabokat adott elő.

Az ünnepség a Vallásszabadság Háza homlokzatára elhelyezett Europa Nostra-plakett leleplezésével, majd állófogadással zárult. (U. K.)

A hit kékjén II.

A Felházi Ágnes képzőművésszel készült interjú befejező része. A festőművészt a szerkesztő kérdezte.

• **Szoktuk mondani, hogy a művész nagyon közel áll az istenihez azáltal, hogy képes a semmiből egy világot teremteni.**

Szerintem nagy gondban van az a művész, aki azt hiszi magáról, hogy ő egy kisebb istenség. Csak mély alázattal, nagy kitartással lehet alkotni. Sok munka van amögött, hogy kialakulhasson egy lendületes, expresszív, tiszta formanyelv, amely színben, kompozícióban rendben van. Nagyon sok minden együtt kell működjön, hogy sikerüljön a mű. Sokszor előfordult, hogy látszólag jó a kép, csak én üresnek éreztem. Ezért, ha kell, akkor tizenötször is átfestetem.

Nekem minden egyes kép nagyon mély történet, nehezemre esik megválni tőlük. Bár elsőre úgy tűnik, hogy csak úgy kiszaladtak az ecsetem alól, ez sok munka, küzdés, kísérletezés eredménye, amiről a néző mit sem tud, de talán valahol érzi.

• **Amikor alkotsz, számít az, befolyásol az, hogy egyszer majd a nézők elé kerül az alkotásod?**

Nem, alkotás közben nincs idő arra gondolni, hogy ehhez a munkához ki mit szól. Akkor is, ha úgy érzem, hogy egy kép jól sikerült, mindig lesz olyan, akinek nem tetszik, nem érzi, és olyan, akit megérint. A művészet szubjektív dolog, ez így van rendjén. Mindenki eldöntheti, hogy hozzá melyik stílusirányzat, formanyelv áll közelebb. Mi, unitáriusok amúgy is így gondolkodunk.

• **Ezt muszáj közbevetnem: könnyebb unitárius művésznek lenni?**

Nem tudom, valószínű. Az unitárius mivoltom, az unitárius gondolkodásom valamilyen szinten befolyásolja az alkotói folyamatot. Lehetne ezt boncolgatni, de tény az,

hogy amikor alkotok, nem feltétlenül az számít, hogy mit szól majd hozzá a közönség, hanem az az elsődleges, hogy egy jó kép legyen belőle.

• **Számos elismeréssel, díjjal honorálta a szakma a művészeted. Mit jelent neked egy kitüntetés? Van-e kedvenc díjad?**

A díjak visszaigazolások. Persze, jólesik, hogy esetleg hatszáz művész közül kiválasztanak, vagy beszűrízik az alkotásaim az országos biennálékra, meghívják kiállítá-

• **Ha visszatekintesz eddigi pályafutásodra, folyamatként vagy inkább lépcsős, szakaszos útként látod?**

Úgy gondolom, hogy a cél az, hogy bejárjunk egy utat: az alkotási folyamat is olyan, mint egy utazás, és változik közben a képek szín- és formavilága, és én magam is. Az ember egyre érettebb lesz, egyre többet tud, tanul, kísérletezik, gyakorol ahhoz, hogy eljusson egy bizonyos szakmai szintig, remélem, hogyha pár év múlva visszatekintek, látni fogom, hogy ez az ív mi-

Vízparti történet, 80 × 130 cm, akril, vászon (2021)

ni, stb. Jó, hogy észrevesznek, de nem feltétlenül a legfontosabbak. Diákkoromban, amikor a Magyar Tudományos Akadémia dísztermében átvehettem a Pro Scientia Aranyérmet az Országos Tudományos Diákköri Tanácstól, sokat jelentett számomra, mert akkor a pályám elején voltam, és szükségem volt a biztatásra, miszerint jó úton haladok, nekem ezt kell csinálni, hogy van értelme annak, hogy ezt a pályát választottam. Most is megtiszteltetés egy díj, de ma már a díjaktól függetlenül is alkotnék, akkor is, ha világhírű lennék, de akkor is, ha csak páran ismernének.

lyen irányba alakult. A megtett út hasznos, tanulságos, senki sem járhatja végig helyettünk. Nem mondanám, hogy lépcsőzetes, inkább kisebb-nagyobb hullámvölgyekkel is rendelkező ívnek nevezném.

Vannak olyan állapotok, amikor nem megy a munka, nincs sikerélmény, néha hetekig, van olyan, hogy kimarad az alkotómunka, mert fizikailag nem jut rá idő, viszont az is előfordult, hogy folyamatosan festek, néha éjszaka is dolgozom, ha megoldható.

Mindig a végeredmény a lényeg: amikor kiállíthatom két-három év anyagát, és megnézem

egyben, hogy mi is történt ezidáig.

• **Jól értem tehát, hogy nincs értékbeli különbség a pálya különféle szakaszai között? A kezdet ugyanolyan értékes, mint például az érett korszak?**

Így van. Az indulás egyébként szerintem fontos, nagyon lényeges, hogy akkor kik állnak melletted. Mellettem ott volt az egész unitárius egyház, Szabó Árpád püspök úrral az élen, az unitárius kollégium, a nőszövetség, amiből a mai napig tudok töltökezn.

• **Kik voltak azok az alkotók, akik hatottak rád, és miért?**

Nem szeretnék senkit kiemelni: életem különböző szakaszaiban mindig más és más hatott rám. Ha muszáj nevesítenem: diákkoromban nagyon szerettem Van Goghot, az ifjúsági egyesület délutánján vetítést tartottam, minden egyes képet részletesen be akartam mutatni, így háromórás lett az alkalom. Vele kezdődött, de most már akár a kortárs művészeket is említhetném. Egy a lényeg: bármilyen műfajról legyen is szó (geometrikus absztrakció, lírai absztrakt, reneszánsz, barlangrajz stb.), a csodája, a zsenialitása az, ami engem lenyűgöz, és amit magammal viszek, ezért sem szeretnék senkit különösebben kiemelni.

• **Jelenleg adjunktusként tanítasz a Szegedi Tudományegyetem Művészeti Intézetének rajzművészet tanszékén, tehát nem-**

csak festő, hanem tanár, oktató is vagy. Hogyan viszonyul egymáshoz e két szerepkör, miként hat a festő a tanárra, a tanár a festőre?

A tanítás mindig is szívügyem volt, nemcsak a kollégiumban, hanem az egyetemen is. Készülök az óráimra, igyekszem segítséget nyújtani a diákjaimnak az alkotói folyamatban is. Szerintem hatalmas felelősség az oktatás. Amikor a kollégiumban tanítottam, azt tartottam a legfontosabbnak, hogy megszerettessem a diákokkal a művészetet, hogy eljusson hozzájuk. Mai napig hangsúlyozom, hogy mennyire fontos szerepe van a rajzoktatásnak az érzelmi intelligencia, a szépérzék fejlesztése tekintetében.

A hallgatókkal való munkában azt tartom a legfontosabbnak, hogy mindenkinek személyre szabott segítséget, építő kritikát nyújtsak, és ne az én ízlésvilágom szerint akarjam őt irányítani, hanem fogadjam el az általa választott stílust, technikát, és azon belül támogassam őt. Minden hallgatót a saját képességeihez mérek, nem egymáshoz, mert nem az a lényeg, hogy ki a legjobb, hanem az az ív, amit bejárt a félév során. Ugyanúgy megadom a maximális jegyet annak is, aki rengeteget dolgozik, küzd, tanul, mint annak, aki tehetséges, és fél óra alatt összedob egy jó munkát.

Vannak elméletóráim és műteremgyakorlataim, és első-, másod- és harmadéves hallgatókat oktatok.

• **Hogyan sikerült beilleszkedned Szeged világába?**

Tíz év alatt sikerült alkalmazkodni és felvenni a ritmust a Szegedi Tudományegyetemen. Azt csinálom, amit mindig is szerettem. Az alkotói munka sem szakadt meg, ami nagyon fontos volt számomra. Az egyetemi állás mellett maradt időm alkotni. Ha középiskolai tanár maradtam volna, talán soha nem sikerült volna mindezt megvalósítani, és csak hétvégi festő maradok. Az is segített, hogy a párom is festőművész, szakmabeli. Mindaz, ami most körülvesz, lényegesen meghatározza az alkotói munkásságomat.

• **Mesélnél a családról?**

A világ legtermészetesebb dolga, hogy a férjem is festőművész, bár kezdetben sokan kételkedtek abban, hogy két alkotó ember képes-e hosszútávon együtt élni. Ő nemcsak a társam, a gyermekem édesapja, hanem kollégám is, akivel meg tudok beszélni sok szakmai kérdést, ugyanaz érdekel mindkettőnket, de persze ez nem jelenti azt, hogy mindent hasonló módon látnánk. Kiegészítjük egymást.

Neki köszönhetem, hogy kisgyerek és tanítás mellett festhetek, mert sok terhet levesz a vállamról. Úgy osztjuk be az időnket, hogy mindkettőnknek jusson ideje a festésre. Nem tudom, hogy más szakmában dolgozó ember elfogadná-e a művészi lét csínját-bínját. A párommal 16 éve vagyunk együtt, olyannyira az életem része, mint ha mindig is így lett volna.

„A humor Isten ajándéka” (Báró József)

Karácsony következménye

A kolozsvári nemzeti színház a 20. század elején színre vitte Gárdonyi *Karácsonyi álom* c. háromfelvonásosát. A darabban Mária számárháton érkezik Betlehembe, így a társulat igazgatója megegyezett az egyik székelő vízhordóval, hogy az a szamarát az előadások időtartamára átengedi a színháznak. Miután lekerült

műsorról a darab, a társulat egy tagja a Monostor utcán sétálva látja, hogy egy vízhordó székelő igen viaskodik a makacs szamarával. A jámbor állat semmiképpen sem akarta követni gazdáját, akiből kitört az indulat:

– Hogy a kánya csipné meg a füledet! De nagyra vagy, amióta színész lettél!

(A *Pásztortűz* nyomán)

Tűzijáték

Azon gondolkozom, hogy a játék ingerét, ösztönét meddig hordjuk magunkban. A gyermekkori játszás láza a felnőtté válás érkezésével elmúlik, vagy esetleg lankad? Én azt hiszem, hogy a játék ingere örök. Ez független az életkortól, legfentebb nem csapd le, csak, vagy bújj, bújj, zöld ágat játszik a felnőtt ember, de az viszont igaz, hogy az ún. tűzijátékot nem a gyermekek csinálják, esetleg csak élvezik ez égi csillagszórás. Ez a tűzijáték-csinálás már egymagában bizonyítja azt, hogy játszani jó, játszani olyan, mint az időnkénti felszusszanás a nagy menetelés közben.

A közelmúltban Énlakán jártam, ahol éppen egy nagyszabású rendezvénynek lehettem a részese. Sokak „hazajött” énlaki és idegenből odament vendég – jómagam is – élvezhettük az archaikus falu vendégszeretetét. Volt ott minden, ami a szem-száj ingere, de (magyarországi zsargonban fogalmazva) a csúcs az este tíz órakor kezdődő tűzijáték volt. Én kimentem a szobám székelő tornácába, és így vettem részt a játék-

ban, mert a játék, akárcsak Anna (Juhász Gyula), örök. Az emberek és főleg a kutyák megilletődötten vették az eddigéle nem látott tűzijátékot. A szállásom szomszédjában egy idős falusi néni este tíz órakor már az igazak álmát aludhatta, mert reggel azt újságolta nekem, hogy tudom-e, hogy az éjszaka lövöldöztek a faluban. Tudom, mondtam, de ő folytatta, hogy „tudja-e, megkopogtattam az ablakot, s osztán félbehatták”.

Szegénykém abban a tudatban ébredt, hogy az ő ablakopogtatása nyomán a lövöldözés megszűnt. Való igaz, hogy a költséges égi csillagszórás csak öt percre volt leszerződötten, amelyből a néninek csak a lövöldözés élménye maradt. Úgy is mondhatnám, hogy kimaradt a jó játékból. Újra gyöttröm elmémet a kérdéssel: Meddig szeretünk játszani? Azt hiszem, hogy Móriczhoz megyek kölcsönért: mindhalálig. A játék módzatai változhatnak, de szerintem annak ingere örök! Élünk is vele, míg valaki meg nem kopogtatja éltünk ablakát.

FARKAS DÉNES

Önmagunkra és egymásra figyelve Torockószentgyörgyön

A 2021. év adventi időszakában a helyi Szilas Egyesülettel megszervezett közös rendezvényünk hagyományteremtő lett, hiszen azóta is feledhetetlennek bizonyult mindannyiunk számára, akik ott lehettünk. Akkor a nevetés jótékony hatásait bontogattuk közösen, s a nevetésünk átsugárzott, messze csengett az arcunkat eltakaró maszkok mögül az előadás, beszélgetés, játék, adventikoszorú-készítés közben. Kétségtelenül szükségünk volt a hosszas elzárkózás után egy vidámságot fakasztó együttlétre. Mindig szükségünk van. Így hát... az új időpontot leszögeztük, a jó témát s az előadót megkerestük, s megtaláltuk, a falut végigjártuk, elkészültünk, s mert a hely adott volt, s nagyon vártuk, összegyűltünk.

Október 22-én, az időseket köszöntő találkozó, ahogy a tavaly, az idén is vendégül láttuk a torockóiakat. Már így szeretjük, együtt. Örömteljes együttlét volt. Töltekezni lehetett lelkileg s szellemileg Rácz Norbert Zsolt kolozsvár-belvárosi unitárius lelkész kétrészes előadásából, amelyet a boldogság aspektusairól tartott. Előadása első részében a témát a Biblia, a család, a közösség, a fiatalok és az idősek szemszögéből vizsgálta meg, a második részben pedig a bhutáni jólét és boldogságkutatás, a BNB-index (bruttó nemzeti boldogság) kilenc kategóriájának, illetve az Abraham

Maslow-féle szükségletpiramisnak az ismertetésével járta körül a témát. Próbált rávilágítani arra, mi is fontos az életben ahhoz, hogy boldogok legyünk. Az önmagában rövid, de szép emberi életünket elillanó szappanbuborékhoz hasonlította: akárhány évesen, de meg kell élnünk a mindennapjainkat, bele kell vinni az életbe egyedi szépségünket, színeinket.

Az előadást asztalközösség és ajándékozás követte, ez utóbbi folytatódott a vasárnapi ünnepi istentiszteleten s az azt követő napokon. Akik nem tudtak eljönni, mindenkit személyesen felkerestünk otthonában és elbeszélgettünk, megajándékoztuk őket. Isten éltesse sokáig idős testvéreinket!

FINTA EMESE ERZSÉBET

Pecz Samu- emlékévk

Éjjel-nappal nyitva legyen szemed e házon

CZIRE SZABOLCS

• Bartók Béla fájdalommal leírt néhány sora az unitáriusok magyarországi nem ismertségéről sajnos ma is szilárdan áll e jobb sorsa érdemes kis közösségre, mégha adatik is egy-egy olyan nagy formátumú egyházi ember, mint Józan Miklós, akinek az éter hullámain sugárzott prédikációin a rádió fölé hajolt egy háborúktól sújtott egész nemzet. A görbe azonban újra és újra visszatér nyugalmi állapotába. És ha már egyetlen mondat szent panteonunk ily jelességeit idézte meg, hadd tegyek hozzá mindjárt egy harmadikat: Pecz Samu!

Egy emlékévk születése

Budapesti lelkésziségem kezdetén feltűnt, hogy milyen pátoz övezi a templomtervező Pecz Samu műépítés nevét. Érdeklődni kezdtem iránta. Megértettem, hogy a műfajok szabad ötvözése miatt korábban megosztó építésről ma már büszkén kijelenthető, hogy Pecz Samu (Pest, 1854. március 1. – Budapest, 1922. szeptember 1.) a Kárpát-haza egyik emblemikus építész volt. Tanulmányait a budapesti és a stuttgarti műegyetemen, majd a bécsi képzőművészeti akadémián végezte. Schulek Frigyes, majd Hauszmann Alajos mellett dolgozott, 1887-től a műegyetem tanára volt. Általa tervezett épületek állnak többek közt Kolozsvárott, Beregszászon, Debrecenben, Ungváron, Fiumében, legnagyobb számban pedig Budapesten: Központi Vásárcsarnok, Gólyavár, műegyetem könyvtára, Magyar Országos Levéltár stb. Ami számomra fontosabb felfedezés volt, hogy a templomos ingatlanunk 1889-es felszentelése után Pecz felkérést kapott az alakuló Budai Református Egyházközség templomának a mai Szilágyi Dezső téren való megtervezésére (1896), illetve később az önállósodó Budapest-Fasori Evangélikus Egyházközség templomának és gimnáziumának tervezésére (1905).

A fentiek alapján a helyzet kínálta magát: az elhalálozás 1922-es dátuma a kerek 100. évfordulót, a három fővárosi templom pedig a mesterre jellemző nyitottságot és a békés felekezeti együttélést megjelenítő közös ünneplést kéri tőlünk! A görbe talán egy szívdobbanásnyit megrezzenhet.

A BUE presbitériuma a javaslat mellé állt, és már január 4-én határozatot hozott az emlékévk meghirdetéséről: „[...] A templomos ingatlanunk tervezőjére való emlékezés által célunk a hívek és a közvélemény figyelmének a budapesti templomunkra és az egyházunkra

való irányítása. Az emlékévkvel csatlakozunk a Magyar Unitárius Egyház által meghirdetett 2022-es éves tematikához: »Múltban gyökerező, jelenben is ható értékeink«. A Presbitérium megbízta az Elnökséget, hogy gondoskodjon megfelelő szervezőbizottság felállításáról, amely a programtervet kidolgozza, illetve keresi az együttműködést az Egyházkerülettel, szakmai szervezetekkel és a társegyházakkal. Az elkészült programtervet a Presbitérium elé terjeszti jóváhagyásra.”

A szinte azonnal felállt gyülekezeti szervezőbizottságba a következő személyeket kértük fel: Buzogány Zoltán gondnok, dr. Barabássy Sándor, Bencze Margit, Béres-Muszka Ibolya, Demján László, Sepsi-Kovács Éva presbiterek, Retkes Attila, Furu Árpád és Elekes Attila André. Utóbbi személye és szakmaisága mindvégig gondvisel  szer  en meghatározó volt számomra. A bizottság jó munkát végzett, több munkaértekezlet eredményeként a főbb programelemek kontúrjai kirajzolódtak. Ugyanakkor világossá vált, hogy a belterjes ünneplést akkor fogjuk tudni túllépni, ha külső szakmai partnerint  zm  nyeket nyerünk meg az   gy számára, ami lehetőség és kihívás egyben.

Az egyházkerület részéről Elekes Botond főgondnok biztatása sokat jelentett. Megkeres  semre az evangélikus lelkész, Aradi György nagyon lelkesen válaszolt, és azonnal mellém állt, a közös gondolkodásban mindvégig társ maradt. A református Illés Dávid egy kissé óvatosabban indított, amit később könnyű volt megértenem: nemrég zárult le a templom teljeskörű felújítása, és egy újabb Pecz-  nnepl  s nem a legjobbkor van. Ennek ellenére biztosított a támogatásáról, és kij  l  lte kapcsolattartónak Szakál Ferenc   p  tszt, akin keresztül a Budapesti Műszaki Egyetem felé könnyebbé vált az   t. Onnan kezdetben Becker Gábor segített, majd Gy  tvain   Balogh   gnes   s R  ka Enikő v  lt meghatározóvá, illetve a könyvtár részéről   zs  s Anikó. R  ka Zsuzsanna kommunikációs feladatokat vállalt. Tárgyalások és munkaértekezletek sora következett. B  v  l   társaságunkkal arra törekedtünk, hogy az emlékévk mindenik rendezvénye k  r   egy önálló szervezői csapatot építsünk, és az érintett szakmai intézményeket társszervezőként bevonjuk.

Mielőtt a fentiek programokban való megval  sults  g  t tekinten  nk   t, röviden érdemes szót ejteni az adom  nyszervez  sr  l is. A pandémia, választások és háború fémjelezte válság jellemzően ellehetetlenítette a k  zp  nz  kb  l való támogatások lehívását. Sorra nyújtottam be a pályázatokat, és szerre érkeztek az elismerő szavakba csomagolt elutasító válaszok,

egyebek mellett a miniszterelnök-helyettesi hivatalból és az NKA-tól. Sokáig a Belváros-Lipótváros önkormányzatának háromezres támogatása jelentette minden pénzünket. A helyzet nehézségét látva Béres-Muszka Ibolya egy félmillió személyes adománnyal tette lehetővé a szervezés folytatását, illetve Kövér László házelnök a saját alapjából adományozott egymillió forintot. A fennmaradó költségek fedezéséből végül a társ egyházközségek is kivették a részüket, így sikerült végigvinni az eltervezetteket.

Az emlékév programokban

Az emlékévet június 11-én a *Pecz Samu szakrális építészete – vezetett városi séta* címen a három templom bejárásával nyitottuk meg. Reggel 9 órakor kisebb tömeg várakozott a fásori templom előtt, akikkel mintegy négy közös órát töltöttünk. Felejthetetlen élmény volt. Három egészen eltérő szakrális épület, és mégis oly sok közös elem. Egyben betekintést nyertünk abba a módba, ahogy a gyülekezetek belakják a saját templomukat, sokat tanulhattunk egymástól. Megindító volt látni, hogy mindhárom gyülekezet tagjai a saját templomukat látták a „legszebbnek”, mert Pecz volt akkora építészgénusz, hogy több változatban is meg tudta jeleníteni a „vallásosihlet-gerjesztő térhatást”.

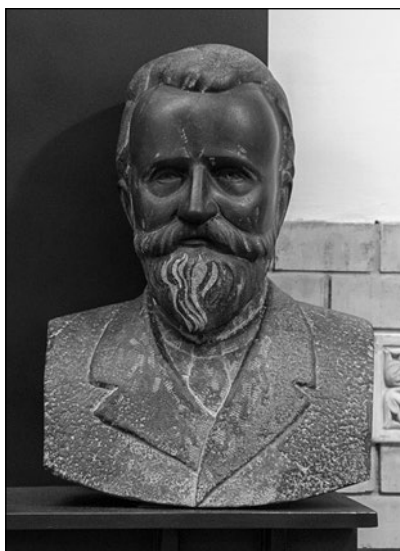
A maradandó életművet örökölni hagyó építész halálának 100. évfordulója napján, azaz szeptember 1-jén a Nemzeti Örökség Intézetével partnerségben ökumenikus emlék-istentiszteletet tartott az általa tervezett három budapesti templom gyülekezete a Fiumei úti sírkertben. A 17 órakor kezdődő rendezvényt Somogyi Tibor, a Nemzeti Örökség Intézetének szolgálatos igazgatója emlékbeszéddel nyitotta meg, majd Türkösi Éva Liel előadásában elhangzott Reményik István a Kövek zsoltára. Az ökumenikus istentisztelet a három gyülekezet énekeskönyvében egyaránt fellelhető *Szívemet hozzád emelem* zsoltárral és előfohászokkal vette kezdetét. Molnár Péter református lelkész az 1Kor 8,22–23.27–30 alapján szólt az egybegyűltekhez, felmutatva azt a négy idősikot, amely az ünnepi pillanatban összeért. Az *Áll az Úr temploma* ének után alulírott unitárius lelkész az 1Pét 2,4–10 alapján szólt a templom által megvalósuló hit és forma együttállásáról, ahol lehetővé válik a lelki házzá váló fölépülés. Oppitz Berthold hegedűszólója után Aradi György evangélikus lelkész az egyetemes könyörgő imádságban a múlt iránti hálát, a jelen ne-

hézségeit és a jövő reménységét egyaránt az Úr elé vitte, amire a gyülekezet szakaszonként válaszolt: Kezeink munkáját tedd maradandóvá! A Miatyánkot követően a Budapesti Unitárius Egyházközség kórusának éneke zendült fel az őszbe hajló fák alatt Mészáros Nóra vezényletével. Gálos Miklós orgonista adta meg a hangot a sírhoz való átvonulás közös zsoltárenekléséhez. A síremléknél a kórus szolgálatát dr. Róka Enikő művészettörténész az életművet és az alkotó személyét méltató előadása követte, majd hegedűszóló mellett – a cserkész ifjak segítségével – került sor az intézmények koszorúinak, majd a vendégek virágjainak elhelyezésére, végül a *Szózat* elénekelésére. Az eseményről számos médiatudósítás jelent meg.

Szeptember 14-én a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem könyvtárának aulájában került sor Pecz Samu mellszobrának avatóünnepségére.

A rendezvényt a társ szervezők javasolták felvenni az emlékév programjába. Köszöntőt mondott Lánszki Regő építészeti államtitkár, illetve Czigány Tibor, a műegyetem rektora. Pecz életművét Krähling János méltatta. Ezt követően került sor Pecz Samu mellszobrának leleplezésére.

Szeptember 17-én partnerségben a kulturális örökség napjai, illetve az Ars Sacra nyitott templomok napja szervezőivel, másodszor is meghirdettük a *Pecz Samu szakrális építészete – vezetett városi séta* című programot. Míg a nyári kiírás a gyülekezeteket szólította meg, az őszi kiírás a szélesebb nyilvánosság bevonását célozta, amit számos sétára szakosodott szervezet bevonásával erősítettünk. Ez alkalommal is a piros 70-es

Pecz Samu mellszobra,
Bodó Csaba alkotása

busz és a piros metró vonalát követve jártuk be a három templomot, rövid szeretetvendégséget is beiktatva középen a megújult gyülekezeti termünkben.

Szeptember 20-án került sor az Ars Sacra egyházművészeti fesztivál kiemelt rendezvényeként *Pecz Samu szakrális építészete a fővárosban: Kiállítás-megnyitó és a Pecz Samu című könyv bemutatója* elnevezésű rendezvényre, intézményi partnerségben a BME Építészettörténeti és Műemléki Tanszékkel, illetve a helyszínt is adó BME Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtárral (BME OMIKK). A tíz molinóban megjelenő gyönyörű kiállítás vizuális szerzői Hajdú József fotóművész és Elekes Attila András grafikusművész. Az utóbbi nevéhez kapcsolódik az emlékév minden vizuális anyagának az elkészítése, amiért nem tudok elég hálás lenni! A két részből álló rendezvényt Ézsias Anikó, a BME OMIKK főigazgató-helyettese nyitotta meg és moderálta. Marton József, a BME OMIKK főigazgatója ünnepi beszédben köszöntötte a

rendezvényt, megköszönve az egyházi közösségek részéről érkező kezdeményezést. A protestáns egyházak képviselőiben az egyházközösségek vezető lelkészei a templomok felszentelési sorrendjében szóltak a másfél száz résztvevőhöz. Elsőként alulírott a templom létfontosságáról szól: „A szeretetet tanulni kell, ezért adatott az evangélium. És ezért kellene az utak kereszteződésében, ott, ahol egybefutnak a háziorok és térré nyílnak az utcák, olyan ég felé mutató szakrális épületek, amelyekben mindig, minden körülmények között az élet végső értelmének tanítása hangzik. Ahová az ember nem csak egy épületbe lép be, hanem a lelkébe is. Mert kell olyan hely, ahol a lét paradoxonjai feloldódnak, ahol a csend önnön legmélyebb bensőnkbe szólít minket vissza. Ahol fohászkodunk apáink és anyáink imáival fonódhat egybe a fényesre ült padokban. Ahol a hangtalan Hang úgy szólít, hogy a transzcendencia idefelé eső oldalán az ember önnön nevét hallja. Ahol az »az« tárgyi világából a »te« viszonyába szólítottunk. Mintha erre utalna bölcs nyelvünk is, amikor a templom a te- szótaggal kezdődik. A Te-háza, a megszólított lét háza: »megváltottalak, neveden szólítottalak, enyém vagy«. Itt nem kell bizonyítanod semmit, már elfogadást nyertél. Kell olyan hely, ahol a szent ünnep megülhet. Ahol a munkába ájult hétköznapok kronoszából az isteni időtlenség kairoszába léphet az ember. Ahol a teremtettség közös élményében az egyetemes személyessé válik, és a személyes egyetemessé. Ahol megértjük, hogy nem válhatunk mindaddig egészsé, míg el nem fogadjuk megtörtségünket, és hogy nincs felmagasztalás a térdre roskadás alázata nélkül. Ahol végre elfogadható lesz az, amit nem tudunk megváltoztatni, de szent akarat sarkall jobbá és igazabbá tenni azt, mi jobbá és igazabbá tehető.”

Illés Dávid református lelkipásztor beszédét a „templomnál nagyobb van itt” biblikus gondolatisága köré építette hangsúlyozva, hogy bármily szép és felémelő is legyen egy emberkéz alkotta templom, annak a mögötte lévő, templomnál nagyobb isteni valóságra kell mindig mutatnia. Aradi György evangélikus lelkész tíz pontban foglalta össze üzenetét, többek közt a következőket emelve ki: „Szoros értelemben Pecz halálának 100. évfordulójához kapcsolódunk, s a »gótikus funkcionalista« jelzővel illetett mester mindhárom fővárosi temploma – dacára a totalitárius rendszerek és fegyveres konfliktusok okozta lelki és fizikai rombolásnak – mindvégig funkcióban maradtak, és a hitélet folyamatosságával mindeddig betölthették küldetésüket: Hála ezért a hitet teremtő és megtartó Istennek, a békesség szerzőjének. [...] Úgy tudom, hogy megépítésekör Európa legnagyobb feszítv falazott téglalobozatai alatt gyűltünk össze, itt a gótikus könyvtárban, s talán nem vagyok egyedül, hogy Vörösmarty borongósan nemzetféltő *Gondolatok a könyvtárban* című verséből az idei Ars Sacra jelmondatával leginkább egybecsengő sorok jutnak

eszembe különbségeket és másságot áthidalva: »Hogy végre egymást szívben átkarolják, /S uralkodják igazság, szeretet.« [...] A műgyetem a napokban két nagyság szobrával gazdagodott, Pecz és Hajnóczi szobra egy napon került avatásra, s talán nem mellékes, hogy a fasori gimnáziumban a Pecz-örökség ápolását egy Hajnóczi leszármazott, a most is közöttünk lévő Hajnóczi Eszter művészettörténész tanár ápolja talán a leghívebben, íme még egy különleges kapocs, amiről érdemes beszélni...”

A köszöntések után mind a Holnap Kiadó gondozásában megjelent monográfiakötet bemutatását, mind a kiállítás megnyitását Sisa József művészettörténész vállalta, akinek magának is a Pecz-életmű szakmán belüli újraértékelésében elévülhetetlen érdemei vannak, így lelkes mondandójának minden mondatát az öröm és a magas szakmaiság hatotta át. Az est ünnepélyességét Rozmán Lajos klarinétművész játéka tette teljessé.

Október 16-án kezdetét vették a *Gyülekezeti találkozók szószerkesztés istentiszteletekkel*. Elsőként az unitáriusok látogattak el népes küldöttséggel a református testvérekhez, és vettek részt az élőben közvetített felemelő istentisztelet után közös szeretetvendégségen. Az alkalom házigazdája Sáfrán Zsuzsanna lelkész volt. Október 30-án az evangélikusok látogattak meg az unitáriusokat, november 13-án pedig a reformátusok lettek az evangélikusok vendégei.

Az emlékév záró rendezvényére november 19-én került sor *Egy gótikus funkcionalista: Pecz Samu* című tudományos konferencia keretében a teljes alakos Pecz-portréval díszített Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium dísztermében. A konferenciát, amelyről később fogunk beszámolni, kifejezetten szakmai jellegre terveztük, hogy a megjelent kötetre ráerősítve és azt meghaladva hozzájáruljunk Pecz Samu szakmai kutatásának az előmozdításához.

A közös programelemeken túl gyülekezetünk vezetése számos egyházközösségi tervet is napirendre tűzött az emlékév keretében. Ennek szellemében kezdeményeztük az egyházkerület felé a templomos ingatlan bejárata fölötti „Unitárius templom” felirat restaurálását és a bejárat bevilágítását, kezdtük meg a turisztikai információs felület kialakítását, végeztük el templomunk belső falazatának és az ólomablakok keretének a javítási munkálatait, illetve bővítettük a templom funkcionális berendezését elektronikus persellyel, új erősítőrendszerrel és nagy méretű monitor elhelyezésével.

Bár a szélesebb egyházét nem, a média figyelmét sikerült valamelyest Pecz felé fordítani. Számos írott és audiovizuális tudósítás, riport, interjú és más tematikus anyag jelent és jelenik meg. Mindezt saját kiadványokkal is tervezzük elmélyíteni, ha a Gondviselő a továbbiakban is ad erőt és a közösért dobbanó szívet.

Az emberi méltóság szolgálatában

BALÁZS SÁNDOR

• Az 1990-es évek elején Kemény Bertalan Magyarországon hallatlan sikerrel szervezte meg a falugondnoki szolgálatot. Az anyaországi falugondnokságot 2002-ben egy pályázat leadása kapcsán ismertette meg velem Simén András, a Mocsáry Lajos Alapítvány akkori irodavezetője. Ekkor ismertem meg Kemény Bertalant is, Berci bácsit, akivel, állíthatom, atyai-gyermeki kapcsolatban voltunk haláláig.

Berci bácsi mindig megújuló kérésének tettem eleget többedmagammal: Jakab Vilma, Kótai Levente, Egri István és jómagam. A székelyudvarhelyi bíróságon 2007 augusztusában bejegyeztettük a Romániai Falugondnokságok Szövetségét. Így alakult ki nálunk is a falugondnokság, ez a két szervezet közötti kapcsolat története röviden.

Boldogan emlékszem vissza a 2000-ben megfogalmazott gondolatra: „segíteni azon, aki még vagy aki már nem tud segíteni önmagán.” A segíteni akarás szándéka szüleimtől ered: ezt láttam tőlük, így éltek nap mint nap. A nagyon kevés parancs között, amely a szülői házból elhangzott, ez volt az egyik: „soha ne legyen annyi dolgod, hogy ne tudj segíteni a segítségkérőnek akkor, amikor azt kéri, és ne légy annyira szegény, hogy ne tudj adni a rászorulóknak.” Ehhez társult Elek apó intelme: „Állj mindig a gyengébbek oldalán.” Ezek alapozták meg bennem ezt a lelkületet, s ilyen belső indíttatással kezdtem az első falugondnoki szolgálatot Erdélyben, a Maros megyei Szentgericén 2000. január 6-án.

A közösség minden felmerülő kérdésére kerestük a megoldást. A szentgericei 5–8. osztályos gyermekek esőben-hóban, tűző napsütésben gyalogosan mentek iskolába négy-négy kilométert oda-vissza Backamadarásra, a községi központba. Indulásból helyzeti hátrányban voltak a helyben lakókkal szemben a hosszú gyaloglás miatt, de a falugondnoksági kisbusszal hét-nyolc perc alatt biztonságosan, kényelmesen az iskolában voltak.

A Romániai Falugondnokságok Szövetségének konferenciája 2018-ban – Fotó: Barabás Ákos

Búzasi Margit akkori iskolaigazgató vallomása szerint legkevesebb egy jeggyel nőtt a szentgericei gyermekek általános eredménye a szállításnak köszönhetően. Emellett a szülők is jelezték, hogy sokkal nyugodtabbak, mivel gyermekeiket biztonságban tudják. Mi tagadás, jó volt látni az örömpírt a gyermekek és szülők arcán egyaránt.

Lassan tudatosult bennem, és most már vallom – előre is bocsánatot kérek a következő megjegyzésért –, hogy amiképpen a majom leszállt a fáról, azonképpen a lelkész is le kell hogy szálljon a szószékről, ha kell, naponta cselekednie kell Isten akaratát, egymás terhének hordozásában példamutatóvá kell hogy váljon. A mindennapi szeretetszolgálat teszi hitelessé a szószéken elmondottakat: „Mutasd meg a te hitedet a te cselekedeteidből.”

A falugondnoki szolgálattal vált teljessé lelkészi munkám: imádni Istent és szolgálni az embert. A gyermekek, az ifjak szeretetben való megtartásának leghitelesebb módjáról határozott véleményem az, hogy érezniük kell, hogy – ha kell, nem kevés – áldozatot is tud hozni értük papjuk. A letűnőben levő nemzedék egyenes gerinccel, törhetetlen jellemmel kiállt a keresztény értékek mellett akkor, amikor Istent nem imádták, az embert nem tisztelték, mindenél fontosabb volt az ideológia, a terv megvalósítása, amikor az embert eszköz szintjére süllyesztették.

Számomra felejthetetlen élmény marad a következő történet. Szentgericei lelkész és falugondnoki szolgálatom elején több száz szemüveg volt a lelkészi irodában, amelyeket a fairfaxi (Amerikai Egyesült Államok) és a dronteni (Hollandia) testvérgyülekezetekből hoztak. Jöttek az emberek, próbálgatták, melyik szemüveggel látnak jobban. Azonban egy idő után nemcsak jól akartak látni, hanem azt is akarták, hogy „a szemüvegkeret legyen legalább olyan, mint a komaasszonyé”. Ekkor jöttem rá, hogy nagy baj lesz, mert ahelyett, hogy javítanánk, még jobban tönkretesszük az emberek szemét.

Beszéltem egy marosvásárhelyi optikus barátommal, Jeremiás Lászlóval, aki hétvégére, szombatra – 2002–2003 nyarán lehetett – berendelt egypár alkalmazottat. Előre megegyeztünk, hogy csak vizsgálat és lencsevásár lesz, mert mindenkinek megvan már a kedve szerinti szemüvegkerete. A szemvizsgálatot igénylő gericeiket, több mint negyven embert vittem, hoztam, mindenki előre fel volt iratkozva, pontos időbeosztással. A névjegyzéken szerepelt áldott emlékű Szombat Ilona néni is, aki mint általában, most is készt. Felmentem érte – a falu végén lakott –, a kapu előtt megálltam, az ajtót kinyitottam, és szóltam: „Ilo-

na néni, itt vagyok, mehetünk a szemészetre.” „Hát csak értem jött fel?” – kérdezte meglepetten Ilona néni. „Igen! Csak önért jöttem.” Azt a tekintetet soha nem felejttem el, kigyúlt, ragyogott, még testtartása is megváltozott. Öntudatra ébredt, élete, önértékelése teljesen átrendeződött, felfedezte önmagában Isten gyermekét. A gyülekezőhelyen elhangzott egy-két megjegyzés, de Ilona néni csak ragyogott, sugárzott belső békéje. Az amúgy mindig nyelves Ilona néni az olyan egészséges falusi csipkelődésekre, megjegyzésekre, hogy „a papnak kell érte mennie”, hogy ne vágjon vissza, ezúttal csak ennyit mondott halkan: „Köszönöm.”

Ez volt az én frigyem a falugondnoki szolgálattal. Többet nem is vártam, nem is várok, mint egy kialvóban levő tekintetben felébresztteni az emberi méltóság fényét, tudatosítani az emberben, hogy ő Isten legnemesebb teremtménye, és nem eszköz senki és semmi kezében – ez a legszebb szolgálat.

Egy másik eset is volt. Egy aránylag fiatal ember kemoterápiás kezelésre szorult, nem volt lehetősége, pénze a marosvásárhelyi utazások fedezésére. Ekkor már képzett falugondnok végezte a teendőket, akivel megegyeztük, hogy kell lennie annyi üzemanyag-tartaléknak, hogy akinek ideje van – a falugondnoknak vagy nekem –, beviszi a beteget az elmulaszthatatlan kezelésre. Nem emlékszem, hányszor vittük, nem is lényeges, az biztos, pont annyiszor, ahányszor kellett. A kedves atyánkfia ma is boldogan él, hála Istennek, néha a fogadóban elmondja, hogy „ha nincs a falugondnok – Sánta-Boros József – és a pap, én most nem vagyok itt”. Kell ennél több? Nem.

Ezekért volt érdemes vállalni ezt a többletmunkát a lelkeszség mellett. Úgy tekintek vissza a tizennyolc évi szentgericei lelkészi munkámra, hogy szerény tehetségem szerint „megtettem mindent, amit megtehettem”.

Ezután újabb, nagyobb kihívást kaptam Magyarországon. Kérésemre a főtitisztelendő püspök úr 2013. április elsejével kinevezett magyarországi lelkésznek. Ismertem a falu halmozottan hátrányos helyzetét, tudtam, hogy mit kérek, vállalom, s hogy itt csak a falugondnoki szolgálat enyhíthet ezen az állapoton. Isteni gondviseléssel és a jó szándékú emberek segítségével magyarországi szolgálatom első karácsonyára sikerült Németországból egy Volkswagen kisbuszt vásárolni, ezzel megvolt a falunak a karácsonyi ajándék.

2014. január 6-án, iskolakezdekori beindult a gyermekek iskolába ingáztatása a közel hét kilométeres távon Magyarországon és Székelyvács között. Akkor három, most két esztendő – majorház – állt az út mentén, a területek többsége legelő, tehát állandóan fennáll a veszélye, hogy a juhászok rátámadnak az emberekre-gyermekekre. A napi két utazás közbeni beszélgetés nagyon közel hozta hozzám a gyerme-

keket, akik az őket érintő számos kérdésben kikérték véleményemet, sőt, sokszor személyes beszélgetést is igényeltek. Vallomásuk szerint a gyermekek sokszor kimaradtak az iskolából, hol a zord időjárás, hol az iskolalátogatási kedv hiánya miatt – ezt senki nem ellenőrizhette.

Falugondnoki munkám lényeges hozadéka volt a lemondás, a feladás megelőzése: a „most már nekem minden mindegy”-féle hozzáállás felszámolása. Az idős, egyedül élő emberek lelke megtörik, lemondanak önmagukról, nem terhelik gyermekeiket saját gondjaikkal, betegségükkel, szenvedésükkel, mondván: „úgyis van elég bajuk, foglalkozzanak a rájuk bízottakkal, a gyermekekkel, az unokákkal.” Az előregedő közösségekben a falugondnok munkája prevenciót is jelent, ő az, aki ezt a lemondást meg tudja előzni, vagy évekig távol tartani azt az idős, egyedül maradt emberektől.

Ezt igyekeztem elérni azzal, hogy kihoztam a családvost Magyarországra, aztán a vizsgálat után négy-öt órán belül minden betegnek személyesen a kezébe adtam a gyógyszert – nem szomszédnak, rokonnak, gyermeknek vagy szülőnek. A magyarországiak szerint volt, amikor öt-hat nap is eltelt a gyógyszer kézbesítéséig, kézbeviteléig. A gondoskodás, a rájuk figyelés sok mindenre készítette az időseket: rendre, tisztaságra, arra, hogy a lakás legyen megfelelően kiszellőztetve, legyenek ápoltak, tiszták, fogadják illőképpen a falugondnok papot, mert úgy érezték, nem állhatnak akárhogy elébe.

Nagyon fontos, hogy legyenek igényesek önmagukkal szemben – a falugondnoki szolgálatnak ez is az egyik legfontosabb küldetése. Sokszor kerestek meg, hogy nincs pénzük a gyógyszerre – ez a románál elég gyakori –, de ki meri felvállalni, hogy a gyógyszer ne vegye meg, ha valaki más beteg, és neki pénz is van a zsebében? Tudom, a legtöbbször átverték, de talán ez is adott hitelt és nyugodtságot munkámnak.

A falut, a közösségeket úgy kell szolgálnia akár a lelkésznek, akár a falugondnoknak, hogy ne csak felnézzenek rá, hanem maguk mellett is érezzék őt az emberek. A jutalom? A hálálkodó emberek könnybe lábadó tekintete, az elköltözött gyermekek hálája, mert tudják, hogy van, akire számíthat az egyedül maradt édesanya vagy édesapa. A múlt rendszer lelkiséget bomlasztó ereje részben abban rejlett, hogy meg tudta osztani a családot, az ideális háromnemzedékes családot, ahol a múlt ismerete, az unokák lelki világának fejlődése a nagyanyók, a nagyapók meséiben gyökerezett. A munkás, értéket teremtő szülők helyett ők várták haza az unokákat, később a munkából hazajövő gyermekeket. Nem kellett annyi öregotthon, nem volt annyi utcán tétlenkedő, csellengő, rosszalkodó gyermek.

A hiány pótlását megpróbáló falugondnoki szolgálat reménysugár, amely a gyermekekre figyel, és a

magukra maradt időseket szolgálja. Ezzel segít a középnemzedéknek, hogy munkáját nyugodtan, eredményesen végezhesse.

A múlt rendszer megannyi kegyetlenségét, megálázását átélő, most már lassan letűnőben levő nemzedék, amely nemcsak önértékeit, hanem itthonmaradásával egy faluközösséget is megmentett, megérdemli közössége részéről is a gondoskodást és a megbecsülést, ennek egyik leghatásosabb kifejezője pedig a falugondnoki szolgálat, amit röviden így fogalmaznák meg: a falugondnok egy egész közösség könyörülő szamaritánusa, aki mindenkit segít szükségében. Gyermekeket, ifjat jó úton vezet, a lelkiileg összetört emberhez lehajol, a beteget a gyógyulás útján támogatja, a lenyugvóban levő életek általa vissza tudnak mosolyogni – minden rosszat elfeledve – megküzdött életükre. Érezted valaha a viharfelhők mögül visszasütő lenyugvó nap szentséges, békét árasztó üzenetét? Ezt a békét teremti meg a falugondnoki

gondoskodás az idős emberek lelkében. A falugondnok a közösség szeme, szíve, szája.

Wass Albert így fogalmazta meg a szolgálat lényegét, amely tökéletesen illik a falugondnoki, a lelkeszi szolgálatra is: „Emlékszel, mit tanítottam neked azzal a kicsi üveggel, amit ott leltünk az ösvény szélén? A nap ránézett a kicsi üvegre, s a kicsi üveg alávetette a fényt a szakadék aljára, ahova a nap sugara másként el nem jutna soha. Emlékszel? Nahát, mondtam volt azt is, és ezt soha el ne feledd, hogy olyanok vagyunk mi is, mint az a kicsike törött üveg. Isten fényét kell beletükrözzük az emberi világ sötétségébe. Tükrözd az Istent, s ne félj semmitől.” (*Hagyaték*)

Az elmondottak alapján válik valóra Kemény Bertalan álma, miszerint: „nemcsak népességmegtartó képességre, hanem képességmegtartó népességre is szükség van.” Az Erdélyben elvégzett munka pedig az isteni gondviselésnek és a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt.-nek köszönhető.

Isteni ajándék: új harang avatása Sepsikőröspatakon

Gyönyörűséges, napos őszi vasárnapra ébredtünk október 30-án, amikor hálátelt szívvel indultunk falunk Dió-hegyen magasodó fehér falú unitárius temploma felé. Nagy ünnepre készült kicsiny gyülekezetünk, mert új harangunk hívta híveinket, falustársainkat, vendégeinket, hogy felszenteljük a csodálatos hangon szóló testvérpárost, amelynek elődje, a régi harang szíve azon a 2004. decemberi napon hasadt meg, amikor Magyarországon a külhonba szakadt magyar nemzetiségűek állampolgárságáról szavaztak, ahogyan püspökünk is belefoglalta ünnepi beszédébe. Egyházközségünk lelkésze beszédében kihangsúlyozta, hogy az akkori javítást sem bírta sokáig, végleg elfáradt idős teste.

Igen, ez a régi harang, amely ükapám idejében, 1895-ben volt öntetve. Hány nemzedéket szolgált már keresztelekőn, konfirmálásokon, házasságkötéseken és végbúcsúk idején, szólott nehéz időkben, a két világ-

égéskor, szárazság, árvíz, tűzvész idején, és szólott minden este és reggel, ünnep- és vasárnapon, hogy a gyülekezet tagjait az Isten házába hívja, hogy az idő múlását jelezze.

Elgondolkodtam, hogy ez a régi harang szól akkor, amikor megkereszteltek, konfirmáltam, házasságot kötöttem, és mikor fájdalmasan végbúcsút kellett vennem szeretteimtől. Nem minden embernek adatik meg, hogy életében ilyen páratlan esemény történjen, és hálával tartozunk őseinknek, akik templomot, iskolát, parókiát építettek, harangot öntettek, és átadták unitárius hitüket nemzedékről nemzedékre. Úgy érzem, ez isteni ajándék.

Hálát adunk a jó Istennek, hogy mi megérhettük ezt a csodálatos ünnepet, kérjük a Fennvalót, hogy tartsa meg ezt az új harangot évszázadokon át, és hívó szavára jöjjön az újabb nemzedék, aki megőrzi az egy Istenben való hitét úgy, ahogyan mi is tesszük.

A régi harang majd ott fog állni templomunkban, mert mi megőrizzük a ránk bízott drága kincset utódaink számára.

A felemelő, szívet-lelket melengető ünnepi istentiszteletet jó hangulatú állófogadás zárta. A nőszövettség ismét bizonyított, az asszonyi kéz, az áldozatot nem ismerő munka meghozza gyümölcsét, a terített asztalok, az újrameszelt tanácsterem, a templomtakarítás hozzájárul egyházközségi életünk fejlődéséhez, unitárius hitünk fennmaradásához.

Megköszönjük a harangalapra tett nemes lelkű adományokat, a világi szervek segítségét, a harangöntő műhely munkáját és nem utolsósorban a jó Isten segítségét, hogy a Dió-hegyen ismét szól az unitárius harang.

VÁNCSA CSILLA

Őszi vakációs biblianapok Székelykeresztúron

Október 24–28. között a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség és a Gondviselés Segélyszervezet közösen szervezte meg az első őszi vakációs biblianapokat. Körülbelül negyven gyermek kíváncsi tekintete, apró, imára kulcsolt keze, önfeledt játékra epedő lelke, tanulni vágyó elméje kísért végig eme élménydús, izgalmas héten. A hét folyamán, amelyen a gyermekek a legnagyobb nyitottsággal és izgalommal álltak a heti feladatokhoz, megannyiszor felcsendült a kérdés: „ma mit fogunk csinálni?”

A biblianapok alap gondolata a „Vagyok, aki vagyok!” isteni kinyilatkoztatás volt, amely mentén minden nap a „Ki vagyok én?” kérdést boncolgattuk a gyermekekkel. Minden napunk áhítattal kezdődött templomunkban. A lelkünk művelése után a testre tevődött a hangsúly, ugyanis reggeli torna, majd tízórai következett. Ezután korosztály szerint két csoportra osztva a gyermekeket, helyszínenként két-két pedagógus és/vagy lelkész boncolgatta a napi kérdésre adott válaszokat a gyermekekkel. Összesen 15 pedagógus, lelkész, kántor és segítő szakember vett részt a programok lebonyolításában.

A napi témákat különböző módon dolgoztuk fel. Első nap az ismerkedés és az összerázódás volt a főszerep, arról beszélgettünk a gyermekekkel, hogy társas, közösségi lények vagyunk. Ennek alapján a nagyobbak mesedramatizáláson vehettek részt, a kisebbekkel különböző játékokon keresztül érzékeltették a pedagógusok, hogy az embernek van egy szűkebb és tágabb értelemben vett családja, amelyekre mind nagy szüksége van.

Második nap hangos, izgalmas, mozgalmas napot tudhattunk magunk mögött. Mindezek mellett a gyermekekkel időt szakítottunk kissé leülni, hogy bevárhassuk a lelkünket is.

Harmadik nap a „Ki vagyok én?” kérdésre a következő választ adtuk: alkotó, gondolkodó, kifejező lény vagyok. A Kett-módszer segítségével a legkisebbek

megismerkedhettek Mózes és az égő csipkebokor történetével. Ezután megalkothattuk önmagukat, hangsúlyt fektetve arra, hogy mindannyian összetartozunk, de nemcsak embertársainkkal, hanem a jó Istennel is.

Negyedik nap közös kiránduláson vehettünk részt a kissolymosi lovardában, ahol lehetőségünk nyílt a lovaglás mellett a szekerezést is kipróbálni, volt állatsimogató, majd levendulás fürdősót is készíthettünk.

Az ötödik, egyben zárónapon a vallásos ember témakörét jártuk körül. Színes volt ez a napunk is,

ugyanis volt kézművesség, bibliodráma, levélszínház, játékok, sport. A gyermekek boldogságboltot dekoráltak, mesét dramatizáltak.

A hét folyamán a vasárnapi iskolás gyermekeink megnyíltak, és mint a kis szivacsok, úgy szívták magukba a tanítást, az élményeket. Ezen a héten belaktuk a templomot, közösen felfedezhettük lelki otthonunk legelrejtettebb zugait is, tudva és immár érezve azt, hogy az Isten háza a mi otthonunk is.

Köszönet és hála ezért a hétért a gyermekeinknek, szülőknek, pedagógusoknak, lelkészeknek, kántornak, nem utolsósorban a jó Istennek!

DEÁK RÉKA

Hazatért egy zászló Marosvásárhelyre

NAGY LÁSZLÓ

• Szép és bensőséges ünnepe volt a marosvásárhelyi Bolyai téri unitárius egyházközségnek november 6-án. Egy zászló hazatért „szülővárosába”, és helyet kapott templomunkban. Szendrey Gábor ny. fogorvos Debrecenből egyházközségünknek adományozta az egykori Marosvásárhelyi Iparos Egylet Dalkarának zászlóját (1934) és jelvényét. Idézem az adománylevelet:

„Tisztelendő Marosvásárhelyi Unitárius Egyházközség! Tisztelendő Keblitanács!

Alulírott dr. Szendrey Gábor ny. fog szak-főorvos (1 40 05 30 112 Szig 776804 CE) Alapítványi Elnöktulajdonos a mai napon megőrzési adományként átadom Önöknek édesapám, néhai dr. Szendrey Gábor marosvásárhelyi szemész főorvos hagyatékából származó a *Marosvásárhelyi Iparos Egylet Dalkarának* lassan félévszázados (144 × 109 cm batiszt anyagú), »Dalloljatok oh emberek, mert aki a dalt szereti, rossz ember nem lehet« feliratú zászlaját, és arany színű, 2,5 cm átmérőjű elnöki jelvényét (mely mostanáig a debreceni Déri Múzeumban volt letétbe helyezve) azzal, hogy az megfelelően megőriztessék és kiálltassák, míg a költő szavai szerint:

»Még jőni kell, mert jőni fog / Egy jobb kor, mely után / Buzgó imádság epedez / Százezrek ajakán.«

Átvevő tisztelendő Nagy László lelkész, átadó dr. Szendrey Gábor fogszakorvos, dr. Nacsády Péter ügyészségi ügyész az alapítvány részéről.

Magánokirat. Azonosítási szám: 869/2021.11.15.”

Korompai Balázs, a debreceni Déri Múzeum történésze így ismerteti a zászlót:

„– három oldalán nemzeti színű rojttal (5 cm hosszú) szegélyezve, negyedik oldalán felvarrott fémkarikák (9 db) függesztéshez

– három oldala szegélyén vörös-zöld farkasfogazás fut körbe, mely a zászló anyagának színével szintén nemzeti színű sávot alkot

– mindkét oldalon arany, hímzett feliratok között minta: egyik oldalon ezüst szárnyú, fehér angyalok tartják a koronás, magyar címert, másik oldalon piros bogyós, zöld cserkoszorú nemzetiszín szalaggal, közepén arany líra

– a zászló anyaga anyagában virágmintás batiszt (?), vajszerű, a két lap között hordozószöveggel

Megjegyzés: a zászló egyik oldalára utólagosan cérnával egy jelvényt (aranyozott? réz) varrtak fel »M I E DALKARA« felirattal, arany koszorúban arany líra, alul, a koszorún félköríves szövegszalagban a felirat mérete: kb 2,5 cm átmérőjű.”

Az átadási ünnepségen jelen volt Szendrey Gábor fogorvos, aki családjáról és a zászlóról elmondta, hogy édesapja, Szendrey Gábor szemész főorvos az

egykori Szentgyörgy utcai magánklinikáján rendelt, és a MOGYE tanára volt. Az 1940-es években volt a dalkar elnöke, és amikor 1959-ben repatriált családjával Magyarországra, akkor magával vitte a zászlót és a jelvényt is. Fia, Szendrey Gábor a debreceni Déri Múzeumban helyezte el, és 2021-ben úgy döntött, hogy ezeket egyházközségünknek adományozza, mivel kedves emlékei vannak néhai Kolcsár Sándor lelkész-esperessel való találkozásairól, és barátságban van Koncz Kálmán keblitanácsosunkkal.

Szendrey Gábor, habár Gyöngyösön született, de négynapos korától Marosvásárhelyen élt, és itt érettségizett 1956-ban az egykori Református Kollégiumban, ami akkor még a Ranghet Iosif nevet viselte. Mivel osztályellenség volt, ezért felsőfokú tanulmányait már Magyarországon, a Budapesti Orvostudományi Egyetem Fogorvostudományi Karán végezte. 1990 után alapítványával nagyon sok erdélyi iskolát és tanulót segített. Könyvadományai nagyon sok egyházközségbe is eljutottak.

Az ünnepélyes zászlóátadáson Nagy László lelkész elmondta, hogy valószínűleg ez a zászló nem először van az unitárius templomban, hisz 1940. június 30-án orgonaszentelési ünnepséget tartottak, amikor az iparosegylet kara is szerepelt. A szeretet himnuszát adták elő. Orgonán dr. Láni Oszkár kísért. A karnagy nevét nem említi a meghívó. Az egyházi beszédet dr. Kiss Elek egyházi főjegyző, az imát Máthé Zsigmond lelkész mondta, és a gyülekezetet Halmágyi János lelkész-esperes köszöntötte.

Szendrey Gábor fogorvos adományának része még Sepsy Károly debreceni nagytemplomi kántorlelkésznek a *Székely himnusz*hoz írott orgonapartitúrája.

Köszönjük Szendrey Gábor adományát, és örvendünk, hogy hazatért Marosvásárhelyre az egykori Magyar Iparos Egylet Dalkarának 1934-ben készített zászlója és jelvénye.

SZERETETSZOLGÁLAT

Morzsák a Gondviselés Segélyszervezet háza tájáról

Terménygyűjtés rászorulóknak

A Gondviselés Segélyszervezet háromszéki fiókszervezete második alkalommal szervezte meg a Krumpli, hagyma és gabona gyűjtése rászorulók részére programját. A tavalyi hasonló, példaértékű összefogás eredményeként sok rászoruló családnak szereztünk örömet, adtuk vissza a reményt az ínséges helyzetükben, mert adhattunk abból, amit Isten gondviselése révén, szorgalmas munkával szerezhettünk számukra.

Idén október 5-én hirdettük meg az eseményt, segélyszervezetünk önkéntesei és a Szi@-csapat tagjai tíz napig szorgoskodtak a gyűjtésben Szentivánlaborfalván és a környező településeken. A meghirdetett másfél hét alatt 4000 kg krumpli, 500 kg búza, 17 zsák hagyma, 2 kg fokhagyma, 5 kg paszuly és 10 kg káposzta gyűlt össze. A termények felajánlását idén is Gábor Vilmos, a szentivánlaborfalvi egyházközség gondnoka indította 2 tonna krumplival, valamint a többi termény összegyűjtésére alkalmas jármű felajánlásával. Sorra jöttek a felajánlások, kisebb-nagyobb tételben. Felemelő volt az, hogy az adományozás senki számára nem volt kényszer, hanem jó szándékú és szívből jövő. Ezúton is köszönjük a szentivánlaborfalvi, cőfalvi és sepsiköröspataki adományozók ajándékát! Október 15. után kezdtük el az adományok célba juttatását intézmények (Hídvégi Idősek Otthona, Baróti Városi Kórház, Baróti Családi Ház, Baróti Nap-pali Központ), valamint magánszemélyek, családok részére a következő településeken: Középpajta, Olasztelek, Bardoc, Erdőfüle, Székelyszáldobos, Vargyas, Felsőrákos, Brassó, Négyfalu, Botfalu, Kézdivásárhely. Az adományok célba juttatásának oroszánrészt segélyszervezetünk erdővidéki önkéntesei és a Brassó megyei fiókszervezet munkatársai biztosították.

A Gondviselés Segélyszervezet és a segélyben részesülők nevében hálásan köszönjük mindazoknak, akik hozzájárultak a gyűjtés eredményességéhez. Isten gazdag áldása kísérje minden jóakarátú ember életét, munkáját!

Alkohol- és drogprevenciós előadások

Az Országos Drogellenes Ügynökség statisztikája és a mindennapok tapasztalata is azt mutatja, hogy a romániai fiatalok aggasztóan korán kezdik az alkohol-, dohány- és drogfogyasztást. A káros szenvedélyekbe

való belekóstolás sokszor már 13 éves kor alatt megtörténik, 17 éves korukra a fiatalok háromnegyede már fogyasztott dohányt, alkoholt vagy más tudatmódosító szert. Az adatok szerint 13 évesen a fiatalok nagy része már kipróbálta az alkoholt, 14 éves korára a dohányzást is, és sokan közülük 15 évesen már „át-estek” az első hasisadagjukon is. A fogyasztás állandósulása a szerrel való első találkozást követő egymásfél évben következik be, majd 17 éves korukra ezek a fiatalok legalább kétféle szert fogyasztanak. Tíz év fogyasztás után a fiatalok 15,90%-a már alkoholfüggő, 13,50%-a pedig a függőség küszöbén áll. (Adatforrás: maszol/antena3.ro). A fiatalok elmondása szerint túlnyomó többségük inkább kíváncsiságból, szabadságvágyból próbálták ki ezeket a szereket, és csak kevesen önbizalmuk növelése céljából.

A Gondviselés Segélyszervezet Háromszéki Fiókszervezete újabb alkohol- és drogprevenciós előadás-sorozatot indított Katona Attila előadó meghívásával, aki személyes élettörténetét megosztva hívta fel figyelmünket a szerhasználat veszélyeire, a függőségek súlyos következményeire. Az előadás-sorozat első helyszíne a Baróti Szabó Dávid Technológiai Líceum volt, ahol a megtartott négy előadáson összesen 379 diák vett részt, évfolyamokra osztva. A program második állomása Szentivánlaborfalva volt, ahol kökösi, sepsiszentkirályi, árkosi és helybeli fiatalok részvételével folytattuk az előadás-sorozatot.

Ingyenes fogászati vizsgálat

Segélyszervezetünk erdővidéki önkéntesei egy újabb sikeres egészségfejlesztő programot indítottak el kisiskolások részére. Első alkalommal a vargyasi és székelyszáldobosi IV. osztályos tanulók vettek részt ingyenes fogászati vizsgálaton. A szakszerű orvosi vizsgálat mellett a gyerekek betekintést nyerhettek a fogorvosi munka, a fogorvosi eszközök használatának rejtelseibe, és megtanulhatták a helyes fogmosás technikáját, annak fontosságát. A projekt célja az, hogy minél több erdővidéki kisiskolás részesüljön fogászati vizsgálatban, szakszerű felvilágosításban a fogak egészségmegőrzésének céljából. Hálásan köszönjük Téglás Gábor fogorvosnak a lelkiismeretes szolgálatot, a vizsgálatokat és a szakmai felvilágosítást! Ezt a programot szeretnénk folytatni és bővíteni a következőkben.

Újraszínező kaláka

Talán mindannyian megtapasztaltuk már, hogy életünkben többször újra kell színeznünk azt, ami megfakult. Ahogyan a természet évről évre megújul, majd a csodás őszen ezerféle színben pompázik, úgy újul és szépül meg bennünk és általunk a világunk is, amennyiben teszünk érte. Nem feltétlenül kell világrengető dolgokra gondolni, mert például egy kerítésfestés is tud nagy örömet okozni, szemet és lelket gyönyörködtetni. Főleg, ha vidám, közös munkálkodásról van szó, amelybe kicsik és nagyok egyaránt bekapcsolódnak.

Egy ilyen alkalomra került sor kis falunkban, Firtosváralján. Október utolsó hétvégéjére a Gondviselés Segélyszervezet Hargita megyei fiókszervezetének égisze alatt egy mini kalákatábor szerveztünk, amelyben tizenöt fős, gyermekekből és felnőttekből

álló csapat szorgoskodott. Fő célunk a falu központjában lévő iskolakert újrafestése volt. Mert mi nem szeretjük, ha megfakulnak körülöttünk a dolgok. Újraszíneztük hát az ötven méter hosszú kerítést és az iskolaudvar bejáratát. Munkálkodásunk során nemcsak a faluképet javítottuk, és nemcsak a kerítés deszkáit tartósítottuk, hanem a közösségi szellemet is erősítettük. Mert ez is lényeges része a mindenkori kalákáknak. Én hiszem, hogy felnőttekként jó példát tudtunk mutatni fiataljainknak, gyermekeinknek, és az üzenet célba talált. Igen, érdemes néha időt szánni rá, és újraszínezni azt, ami megfakult!

A fentiekben összefoglalt segélyezési programok a Bethlen Gábor Alap, a Nemzeti Együttműködési Alap és más támogatóink hozzájárulásaival valósultak meg. Köszönet érte!

BUZOGÁNY-CSOMA ISTVÁN, SIPOS LÁSZLÓ

NŐK VILÁGA

Hogyan tovább, *Nők Világa*?

ASZTALOS KLÁRA

• Kedves nőszövetségi tagok, akik írásaitokkal és a lap rendszeres előfizetőiként fenntartottátok nőszövetségünk sajtóorgánumát, a *Nők Világa* füzeteket, most hozzátok szólok.

Lapunk a 2000. évben jelent meg először, éveken át évi három lapszámmal, azután kibővítettük évi négy lapszámmra: húsvéti, nyári, őszi és karácsonyira.

Mindannyian látjuk, érezzük, milyen bizonytalan világban élünk. Először a világiárvány, azután a szomszédos országban dúló elhúzódó háború okozta gazdasági és energetikai válság, a családok anyagi bizonytalansága, a korrupció, a politika tehetetlensége megviseli az ország minden polgárát.

Mégis év végéhez közeledve terveznünk kell a jövőt, a lapunk jövő évi sorsáról kell döntenünk akkor, amikor a pályázati lehetőségek beszűkültek, csak a magunk erejére támaszkodhatunk. A 2022. évben először jutottunk oda, hogy az anyagiak miatt komolyan kell feltennünk a kérdést: hogyan tovább? Vállaljuk a kockázatot vagy lemondunk a lap megjelentetéséről? Sok éven át nem emeltük az előfizetési díjat, tartottuk az évi 15 lejes szintet.

Senki sem tudja biztosan megmondani, mennyi lesz az infláció 2023-ban, mennyivel emeljük az előfizetési díjat, mennyivel fog nőni az önköltség. Mégis úgy érzem, nem mondhatunk le a lapunkról. Bízom benne, hogy sokan éreznek így. Ezért a jelenlegi kilátások szerint az évi előfizetési díjat postaköltséggel együtt 15 lejről évi 20 lejre emeljük. Az előző években

megengedhettük magunknak, hogy úgy is megjelenjen lapunk, hogy voltak, akik késve fizettek. Most szigorúbban kell eljárunk annak érdekében, hogy a *Nők Világa* rendszeresen megjelenjen, és arra kérünk titeket, tartsátok be a fizetési határidőt.

Először is arra kérem azokat, akik még nem fizették be a 2022. évi díjakat, minél hamarabb utalják át, hogy az új évet tiszta lappal kezdhessük.

A *Nők Világa* füzetek négy lapszámmra szóló előfizetésének határideje 2023. február 15.

Tisztelettel kérem a körí nőszövetségi elnököket, hogy összesítsék a megrendeléseket a helyi nőszövetségek részéről, és küldjék el e sorok írójához. A befizetések legegyszerűbb követhető módja az egyházköz-ségi vagy körí könyvelő általi banki utalás. Készpénzzel is lehet fizetni nyugta ellenében.

Jóindulatú megértéseket kérve, együttműködéseinkben reménykedve bízom benne, hogy lapunkat sikerül a 2023. évben is terv szerint megjelentetni.

További információkért forduljatok hozzám, Asztalos Klára UNOSZ pénztáros-titkárhoz. Elérhetőségeim: telefon 0740 685 087, e-mail: klariasz44@gmail.com.

A banki utaláshoz szükséges adatok:

ASOCIATIA FEMEILOR UNITARIENE DIN ROMANIA
CUI: 9343746

COD IBAN: RO47 BTRL 0130 1205 9214 39XX

Banca Transilvania Cluj

A magyarázathoz kérem beírni, melyik egyház-község fizeti.

IFJÚSÁGI OLDAL

Napsütötte egyletes rész

MAGYARI ZITA EMESE

• Volt két év. Voltak bennük olyan találkozások, amikor a virtuális világokban mosolyogtunk csak egymásra. Voltak bennük olyan percek, amikor a csendjeinkben úgy kapaszkodtunk az egyletes valahová tartozás erejébe, hogy tekinteteink csak a képernyőkön értek össze. Voltak pillanatok, amikor úgy éreztük, hogy „minden néma perc százat ér” (Aurevoir zenekar). Volt két év, amikor vártunk. Vártunk és vágytunk arra, hogy a szétszedhetetlen, egyletes egymásba kapaszkodásunk a személyes találkozásaink valóságában tegye tettei érhetővé az összetartozásunkat. Vártunk és vágytunk arra, hogy végre egy-egy arcunkra lopott, a találkozás erejéből táplálkozó mosollyal pihenhessünk együtt az Isten tenyerén.

Ez év márciusában az ODFIE elnöksége meghirdette az újrakezdés évét, amelynek jegyében országos rendezvényeinek egy részét újra megszervezte. Egy-egybe kapaszkodva álltunk meg a „startvonalnál” ez év tavaszán, és négy sarkánál megragadva a világot, ki akartuk fordítani a ráakodott csend dallamából, és megtölteni egyletes szólamokkal.

Április derekán a János Zsigmond-kollégium udvaráról huszonhét *mamutas* kerekedett fel fiatalos lendülettel, és indult el Erdély szerte megmutatni, hírül adni négy nap alatt 368 egyletesnek az egyletezés hagyományában rejlő erőt.

Július elejétől augusztus elejéig újra gyermekzsvajtól lett hangos a várfalvi kultúrotthon udvara, a kolozsvári és székelykeresztúri Múzsák és erények otthona, a nagyajtai és sepsiszentgyörgyi egyházközségek udvara.

Július végén a 45. Unitárius Ifjúsági Konferencián tapasztalhattuk újra meg, hogy egyletes összetartozásunk érzése visszavonhatatlanul bennünk él.

Augusztus végén hat napon át újra Székelykeresztúr volt az otthonunk, ahol világító szentjánosbogaraként leptük el az éjszaka csendjében a „kicsi Berde” udvarát, és kiáltottuk bele a csend dallamába, hogy *mi vagyunk a világ világossága*.

A nyarat Tusnádfürdőn zártuk, ahol számba vetjük megvalósításainkat és jövőt álmotunk. Egyletest. Jövőt álmotunk, és álmunk megvalósításához társak szegődtek mellénk, akik nélkül talán már sehová sem indulnánk.

Az őszi gyors léptű megérkezésével Kolozsvár csendjét az egyetemisták közösségének hangja törte meg, akik keddenként gyűlnek össze az egyleti iroda nagytermében jövőt és rendezvényt szervezni, verset mondani és népdalt énekelni, csapatot építeni, egy-

mást és a közösséget ünnepelni, továbbadni a jókedvet. Itt mi másképp táncoljuk a lét táncát, azzal a hittel, hogy nem baj, ki hogy táncol, mindenki a maga ritmusában járja.

Október 23-át a Székelykeresztúri Unitárius Egyházközség templomában ünnepeltük, ahol egyetemistaként dalban és személyes vallomásban mondtuk el, mit jelent számunkra a '56-os forradalmárok nyomán a szabadság és a bátorság. Tettük mindezt az egyetemistatalálkozó lezárásaként. Fiatalosan, egyletesen.

Déva vára számunkra az együvé tartozás, hitünket erősítő „forrás”. A hely, ahol évről évre gyertyát gyújtunk, és az összefonódásunk erős szálait még erősebbé fonjuk. A hely, amely úgy adott idén is, hogy tanított a mindig továbblépni tudásra mint unitáriusságunk sarkalatos erényére.

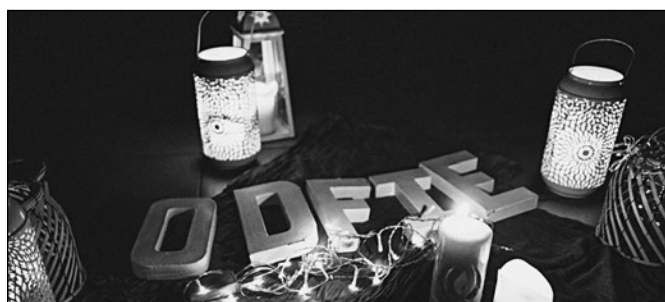
Novemberben idén, két év kihagyás után elindultunk újra a Közös utakon, hogy a három nap alatt a hat templom csendjében a dal, ima és vallomás hangján tegyünk lépéseket Isten, önmagunk és az előítéleteink lerombolásain keresztül egymáshoz.

December harmadikán pedig mindezt megköszöntük azoknak, akik nélkül nem lenne, nem lehetne valósággá a 122 éve megálmodott egyletes álom.

Volt egy év. Voltak benne olyan találkozások, amikor úgy mosolyogtunk egymásra, mint rég. Voltak benne olyan percek, amikor a csendjeinkben azzal a hittel kapaszkodtunk az egyletes valahová tartozás erejébe, hogy ez az a hely, ahonnan nem tudjuk visszavonni már magunkat. Voltak benne pillanatok, amikor feltekintve az égre köszönetet mondtunk, hogy újra így, egyletesen, a napsütötte részen pihenhetünk együtt az Isten tenyerén.

Volt egy év, az újrakezdés éve. Volt egy év, amiről, ha csak annyit mondok, hogy a napsütötte rész, akkor ha legalább egyszer idén belekapaszkodtál az egyletes összetartozás erejébe, tudod, miről beszélek.

Idén így ragyogta be a nap az egylet világát. A horizont szélén már emelkedik a következő egyletes évünk napja. Ugye, te is figyeled?

EGYHÁZUNK HÍREI

• **Az október 19-ei püspöki széken Kovács István püspök, Kriza János püspöki helynök, egyházunk előadó-tanácsosai és az esperesek tárgyaltak** az egyházkörök, az egyházkerület, valamint az egyetemes egyház aktuális történéseiről.

• **Október 31-én a hagyományos Házsongárdi temetőlátogatás során a teológiai hallgatók, a teológiai intézet unitárius tanári kara és egyházunk főpásztora megkoszorúzta nagyjaink sírjait.**

• **November 5-én került sor huszonegyedik alkalommal a Dávid Ferenc-emlékzarándoklatra, ahol Kovács István püspök is köszöntötte az egybegyűlt zarándokokat.**

Egyházközi hírek

• Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör

Október 30-án harangszentelési ünnepre gyűltek egybe a Sepsikőröspataki Unitárius Egyházközségben. Az új harang Lázár Imre székelyudvarhelyi műhelyében készült. A hálaadó istentiszteleten Kovács István püspök végzett szószéki szolgálatot. A jelenlevőket Szabó Előd, a Háromszék-Felsőfehéri Unitárius Egyházkör esperese, Kisgyörgy Sándor polgármester, Bodor László, az RMDSZ háromszéki szervezetének ügyvezető elnöke, valamint Tordai Ernő helyi unitárius lelkész köszöntötte. Az egyházközség 1895-ben öntött régi harangját a templomban helyezték el.

A Romániai Magyar Dalosszövetség november 12-én tartotta Kolozsváron éves közgyűlését, amely alkalomból az erdélyi kóruszenei élet kiemelkedő teljesítményeit is méltatta. Márk Attila árkosi énekvezér vehette át a Márkos Albert-díjat Tóth Guttman Emese elnöktől. Márk Attila az erdélyi magyar kóruskultúrában, az orgonatörténeti kutatásban elért kiváló eredményeiért és szervezői tevékenységéért részesült az elismerésben.

November 12-én tizenegyedik születésnapját ünnepelte a Háromszék-Felsőfehéri Egyházkör Dicsér téged teljes szívem elnevezésű egyházközi kórustalálkozója. A Sepsiszentgyörgyi Kriza János Unitárius Vegyes Dalárda 2010-ben kezdeményezte a rendezvényt, amelynek házigazdája idén a sepsiszentgyörgyi egyházközség volt. A nyitóáhitat után András Benedek főjegyző, Erdő-B Vilmos egyházközi felügyelőség gondnok és Karácsony Gabriella, a házigazda kórus karnagya köszöntötte a jelenlevőket. A találkozón részt vett a Brassói Unitárius Vegyeskar, a Felsőrákosi Kórus, a Négyfalusi Polifónia Kórus, az Olthévízi Vegyes Dalárda, a Vargyasi Dávid Ferenc Dalárda, a Nagyajtai Gazdag Miklós Polgári Daloskör és a Kriza János Unitárius Vegyes Dalárda. Az ünnepséget Szabó Előd esperes ünnepi beszéde és szeretetvendégség zárta.

• Kolozs-Tordai Egyházkör

A Kolozs megyei szindi önkormányzat falumúzeumot létesített a község háza pincéjében, ahol a helybeli unitárius egyházközségnek is rendelkezésére bocsátottak egy cellát, akárcsak a román görögkatolikus és görögkeleti gyülekezeteknek. A tizenegy főre apadt maroknyi unitárius gyülekezet egyházi tárgyakat és tájékoztató anyagokat állított ki, elsősorban a XIII. századbeli templomában használt jelenlegi „készletből”. Az így létrejött múzeum avatására október 21-én került sor.

• Magyarországi Egyházkerület

November 12-én nyílt meg a Kocsordi Unitárius Látogatóközpont és Emlékpark. A központ a helyi unitárius templom mellé épült, udvarán kültéri színpad és játszótér is helyet kapott. A modern épület Bezzeg János építész tervei alapján készült el, a benne elhelyezett tárlat multifunkciós eszközökön, interaktív módon ismerteti felekezetünket. Az ünnepségen Kovács István, a Magyar Unitárius Egyház püspöke és Kászoni-Kövendi József, a Magyarországi Unitárius Egyházkerület nyugalmazott püspöki helynöke végzett szószéki szolgálatot. Az avatóbeszédet Kriza János püspöki helynök mondta.

Felhívás

A Magyar Unitárius Egyház főhatósága arra kéri az egyházközségeket és minden segítő szándékú személyt, hogy adakozzon az Északnyugat-Erdélyi Unitárius Szórványegyházközség javára a szatmárnémeti helyszínű gyülekezeti központ kialakítására. Az egyetemes egyházi gyűjtést december 31-ei határidővel hirdette meg a főhatóság.

A készpénzadományokat a területileg illetékes esperesi hivatalok is átveszik, a banki utalásokhoz pedig az alábbi bankszámlaszámok állnak rendelkezésre. Az adományok banki utalványozásakor a kedvezményezett (románul: *beneficiar*) rovatba az unitárius püspökséget kell feltüntetni (*Episcopia Unitariană*), amelynek adónyilvántartási száma 4288322, a megjegyzések rovatba pedig ezt kell bevezetni (románul: *Donație pentru biserica din Satmárnémeti/Satu Mare*).

RO19 OTPV 2000 0034 8014 RO01 (RON)

RO23 OTPV 2000 0034 8014 HU01 (HUF)

RO73 OTPV 2000 0034 8014 EU01 (EUR)

Az adományozással kapcsolatban felmerülő kérdésekkel forduljanak Pálffy Anna Mária helybeli lelkészhez a 0742 762 713-as telefonszámon vagy az annamariapalfy@gmail.com elektronikus postacímen.

Nem olcsó		Erőhatás és forgáspont távolsága	Civakodás, veszekedés	Cukrot valamihez hozzáadó	Ritka kettős betű Figyelemkeltő szó		Jód, hidrogén, trícium vegyjele	Továbbá Élénkítő italt fogyasztó		Raktárféle Csillagszerűen szétáradó			Magas, de néma! Marospartok!
1. Bihari város lakója													M
					Mások mögötti Keresztüljutó								
... Gábor (Gárdonyi Géza bírója)					Kettészelő Szőke páros!							Négyből egy! Mennyei	
							Széna-szalak! Elbeszélő költészet				Ebédlő közepe! Forma		
Forrás felszínre törését elősegíti	Ama emberekhez 2.								Szótoldalék 3.				
Fémhuzal Téli csapadék					5. A széleire néz!				C				P
		Álló helyzetéből ki-mozdítja Igeidő					Juhsajtagad! Afrikai folyam					Svéd autójelzés Tengereszek	
Össze-vissza jár!				Lábféjen viseljük A máj váladéka						Nyírokmi-rigy része! A török főváros			
				Arab női név Szürkület (napszak)							Asztalra került! Keleti táblajáték		
Álmos fejedelem anyja Hamis			Megza-varf apó! Római 6				Hossz (angol) Nap-nyugtáig						
Oktat, tanít Jótekonyság					Európai Unió (röv.) Becézett szülő				Szép... (nagyon idős) Üres zsák!				
				Pénztár Kabinban található!							Omladoz-ni kezd! Hogya-hívják		
1. Az 1962. december 30-án Budapesten elhunyt magyar író neve. 2. Itt született. 3. Itt is élt, az itteni avantgárd művészeti csoport vezéralakja volt. 4. Írásai itt is megjelentek. 5. Regénysorozatának címe.			Részekre választ				Püspökünk volt (János) Nótavég!						
								Mutató névmás Vonalzó-féle					
			Ajtót szélesre tár 4.							Fejetlen béka!			

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár

Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)

Megbízott szerkesztőbizottság: dr. Andorkó Júlia Eszter szerkesztő, Koppándi Júlia médiareferens.**Munkatársak:** Asztalos Klára (Nők világa), Ferencz Csaba-Levente (rejtvény), Magyar Zita Emese (Ifjúsági oldal), Czire Alpár (fotó), Szombatfalvi Etelka (Gyermeoldal), Szabó László (Szeretetszolgálat).

Tördelés: Virág Péter. Olvasószerkesztő: Dénes Gabriella.

Nyomtatás: Idea Nyomda, Kolozsvár.

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9.

Telefon: (0)264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org

A lapszám letölthető: kozlony.unitarius.org

Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0264 596 478.A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhoz előtti hónap **15-e**. Kéziratokat és fényképeket nem őrzünk meg, és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség nézeteit.

ISSN 1220-8418

Támogatók: Romániai Magyar Demokrata Szövetség és Communitas Alapítvány; Bethlen Gábor Alap.

Barangoló Isten országában

Kedves Gyerekek!

Négy gyertya fénye mint fényes kis mérföldkő vezetett hétről hétre az ünnepig. Vártad már? Annyira jó megpihenni a fenyőillatú, kalácsízű decemberben! Hallgatni megannyi történetet, angyali hangon szóló énekeket, és örökönnnyekkel szemünkben hálásnak lenni, hogy vagyunk, és lehettek azok is, akik szívünkbe szórták éveken át a karácsonyi csodát. Isten gondviselő szeretetében pihen mindaz, ami elmúlt, maga az ünnepi jelen, és álmok rajzolódnak ki a jövőről. A csillagszóró fényében szereteteink szemébe költözik a nyugaltság, és ezen az ünnepen mindenki a kised születése felett érzett örömet éli meg családja körében.

Legyetek hálásak a karácsonyi melegségért, finomságokért, csempésszettek kis kezetek munkájával meglepetést szeretteiteknek, és zárjátok szívetekbe az örömhírt: a fény újra és újra megszületik a lelkünkben, a fény a felemelő isteni szeretet! Áldott, békés karácsonyt kívánok!

2. Válaszd ki, hogy mit mondott Lukács evangéliumában az angyal a pásztoroknak! A helyes szöveges buborékot vágd ki, és ragaszd az üresre!

A helyes választ lehet ismered már, de ha nem, itt a segítség: Lk 2,10–11.

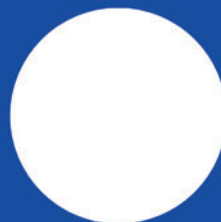
Feladatok

1. Az alábbi állítások közül melyik igaz és melyik hamis? A mondatok számát írd a megfelelő hógolyóba. Ellenőrzésképpen hívd segítségül szüleidet vagy lelkesedet, mert együtt gondolkodni nagyon jó dolog!

1. Jézus Betlehemben született.
2. A pásztorok tejport vittek Jézusnak ajándékba.
3. Heródes király a bölesekkel együtt kereste fel a kis Jézust.
4. Jézus születésekor népszámlálást tartottak.
5. Egy angyal közölte az örömhírt a pásztorokkal Jézus születéséről.
6. Mária kiságyba fektette a kis Jézust.

IGAZ

HAMIS

„Az angyal pedig ezt mondta nekik:
„Ne féljete, mert íme, hirdetek nektek nagy örömet, amely az egész nép öröme lesz:
Üdvözítő született ma nektek, aki az Úr Krisztus, a Dávid városában.”

„Íme, elküldöm előtted követemet, aki elkészíti utadat; kiálló hangja szól a pusztában: Készítsétek az Úr útját, tegyétek egyenessé ösvényeit.”

Képek, színek és évek

• Október 30., 17 óra. Klotz Miklós könyvének, a *Torockó és viseletének* bemutatója. Helyszín: a torockói Duna Ház. Az alkalom tizenhét év alázattal végzett munkának szürete. Közvetlen, de értéket teremtő hangulat. Címszavakban, objektíven így foglalható össze mindaz, ami azon a könyvbemutatón történt.

Köszönet Klotz Miklósnak és minden egyes munkatársának, aki a könyvön dolgozott, és ezzel az unitárius Torockó olyan tárát teremtették meg, ami nemcsak kordokumentum, de felemelő esztétikai élményt nyújt mindenkinek, aki kezébe veszi.

Kedves Olvasó, neked is szólhat ez a könyv. Neked, aki látva a borító illusztrációját, máris kezdedbe vennéd. Neked, akit immár furdal a kíváncsiság, hogy fellapozd, mert érdekel, hogy vajon mit is rejtenek lapjai...

De ennek az igényes kiadványnak az oldalai nem rejtenek, hanem megmutatnak. Feltárnak egy olyan világot, amely megragadóan egyedi. Betekintést adnak egy olyan közösség életébe, amely a legapróbb részletekig elmenő, szerteágazó odafigyeléssel teremtett értéket. Tárgyit és szellemi egyaránt. Amit igényességével, teljes lényét megkövetelő odaadásával, akarásával, szemfülességével, újraértelmező tehetségével, munkájával a torockói ember Isten segítségével megalkotott, azt igyekszik a legnagyobb tisztelettel és alázattal ez a könyv veled megosztani.

A világ változik, s benne mi magunk is. Az is igaz, hogy mindennek, aminek van hajnala, annak egyszer alkonya is lesz. Ennek a ténynek engedelmeskedve el kell mondani, hogy néhány, a könyv által feltárt és megmutatott valóság/arc mára már a múlté, de az is tény, hogy mindezek ma is hatnak és meghatároznak.

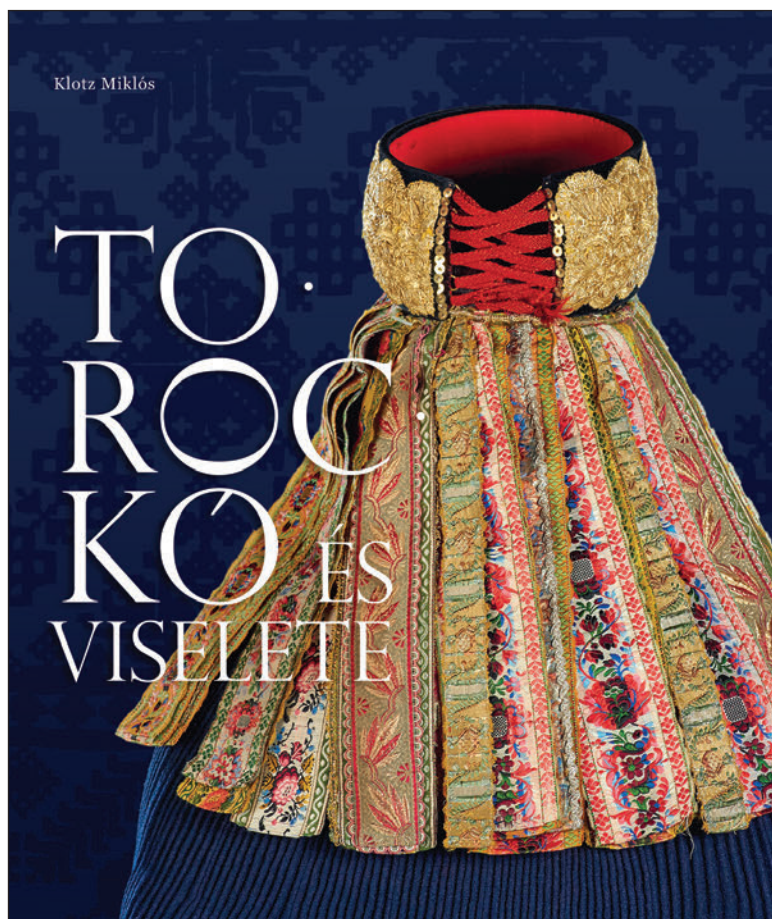
Vedd kezdedbe. Te gazdagodsz általa, a kötet és amit magába foglal: él általa.

A fotóművész Klotz Miklós így vall a kötet előszavában:

„Talán megengedi a kedves olvasó, hogy az érzelmeimen keresztül jellemezzem és mutassam be Torockót! Másképp nem is tehetném. Elfogult vagyok. Torockó és környéke számomra – és még sokak számára – az a hely, ami rabul ejt, ami nem enged, ahová

nem lehet nem visszatérni. Ehhez az érzéshez pedig elég a jelenlét. Nem fontos hozzá ismerni a rejtett értékeket, a hagyományokat, a múlt kincseit. Erős energiájú terület ez. Nem lehet, és nem is kell elbújni a hatása elől. Elég egy kirándulás a Székelykőre, egy séta a »fehér házak« előtt, elég megpillantani egy viseletbe öltözött asszonyt, kortyolni egyet a friss forrásvízből, meghallgatni egy istentiszteletet az unitárius templomban, vagy épp szóba elegyedni egy torockói emberrel az utcán, egy padon vagy akár a számos kocsmában egyikében. Ám ha valaki mégis mélyebbre szeretne ásni azért, hogy kíváncsiságát kielégítse, akkor nem marad el a várt jutalom. Egy igazán egyedi, különleges múltú világról kerül le a lepel, aminek hatására egy tartós szerelem csírái bontakozhatnak ki. Akit vonz egy ilyen felfedező utazás, merüljön el a könyv lapjai között, és ne lepődjön meg, ha közben hallani véli a szirének énekét.”

CSÉCS MÁRTON LŐRINC

Balácsi László ny. lelkész (Füzesgyarmat), **Balázs Sándor** ny. lelkész (Homoródkarácsonyfalva), **Csécs Márton Lőrinc** lelkész (Torockó), **Czire Szabolcs** lelkész (Budapest), **Deák Réka**, a Gondviselés Segélyszervezet munkatársa (Székelykeresztúr), **Elekes Zsolt** iskolalelkész (Kolozsvár), **Farkas Dénes** ny. lelkész (Kolozs), **Finta Emese Erzsébet** lelkész (Torockószentgyörgy), **Furu Xénia** építészeti és műszaki tanácsadó (Kolozsvár), **Kiss Zsuzsánna** lelkész (Ikland–Nagyernye), **Nagy László** lelkész (Marosvásárhely), **Pál Tünde** vallástanár, pasztorálpszichológus (Árkos), **Székely Miklós** ny. lelkész (Kövend), **Váncsa Csilla** nőszövetségi elnök (Sepsiszentgyörgy)